

ЭГГОДА

ПАЛІТЫК

№ 20 (157) • 14—20 ЖНІЎНЯ 2000Г.

ВЫБАРЫ

НЯЎДЗЕЛ З УДЗЕЛАМ

Зміцер Ліхтаровіч

«Быць або не быць?» — класічнае пытанне шакспіраўскага Гамлета. Некаторыя з беларускіх апазіцыйных прынцаў вырашаюць яго надта арыгінальным чынам: «быць — але не быць» (ці «не быць, але быць»). Прынамсі, гэтае ўражанне складаецца, калі аналізуеш іхнія пазіцыі наконот удзелу ў выбарах у «палату».

Простае пытанне, якое на цяперашнім палітычным бязрыб'і зрабілася галоўным: «Ці ўдзельнічае ваша партыя ў выбарах у «палату»?» Здавалася б, яно патрабуе настолькі ж простага адказу. Але некаторыя дзеячы высільваюць нешта мудрагелістае; сэнс такіх пазіцыяў можна перадаць прыкладна гэтак: «Мы не ўдзельнічаем — але ўдзельнічаем».

Нахай бы б яно сабе, калі такім чынам адказвае старшыня Партыі працы Аляксандр Бухостаў: партыя як такая, маўляў, хутчэй за ўсё на выбары не пойдзе — але яе сябры, як прафсаюзнікі ці незалежныя кандыдаты, балатавацца, відаць, будуць. Бухостаў тлумачыць гэткую пазіцыю тым, што на выбары ўсё адно пойдзе шмат народу, і тым людзям трэба даць альтэрнатыву: «Нават у нелегітымным парламенце павінна быць апазіцыя». Можна прызнаць, што пэўная рацыя тут ёсць. Але адна справа, калі гэтак дзейнічае не партыйная, а, па сутнасці, прафсаюзная апазіцыйная групка, і зусім іншая — калі гаворка ідзе пра адну з набуйнейшых (па бе-

ларускіх, вядома ж, мерках) палітычных сілаў.

Рэкамендацыя Кангрэса дэмакратычных сілаў, паводле якой сябры дэмакратычных партыяў не павінны працаваць у выбарчых камісіях і не балатуецца ў «палату» нават у якасці незалежных кандыдатаў — г.зн. дэмакраты не ўдзельнічаюць у «палатнай» вахханалі ні ў якой форме — з'яўляецца плённай не таму, што будзе выкананая «на ўсе сто». Пойдзе як незалежны кандыдат нейкі Яська Пупковіч, намеснік старшыні паліткамісіі Заходняй філіі якой-небудзь дэмакратычнай партыі — дык бяды няма (калі толькі ў бюлетэні не будзе пазначана, што ён усё ж сябра партыі). А вось, прыкладам, «незалежныя кандыдаты» Вячорка, Лябедзька ці Статкевіч — гэта абсурд. Першыя два са згаданых лідэраў, зрэшты, нічога такога рабіць і не збіраюцца...

Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя «Народная грамада», у якой маецца, пэўна, найбольшы разнабой у меркаваннях па тэме гэных выбараў, прыняла кампраміснае, з пункту гледжання старшыні Міколы Статкевіча, рашэнне. Адпаведная рэзалюцыя эсдаўскага ЦК (калі адкінуць бюракратычную казюстыку ды гучыня азначэнні нахштальт «зрадніцкая палітыка ўладаў», «выбарчы фарс», «псеўдапарламент» і да т.п.) практычна дае матчынасьць сябрам БСДП «НГ», незалежна ад іхняга партыйнага статусу (ажно да самога старшыні) балатавацца ў «палату», прычым пазначачу ў выбарчых бюлетэнях сваю

партыйную прыналежнасць. Праўда, патэнцыйных кандыдатаў-эсдаў пазбавілі матчынасьць карыстацца партыйнымі сімваламі ды праграмай — але ж хто з выбаршчыкаў будзе цікавіцца гэтай драбязю?

Трэба зазначыць, што ў дачыненні да сваіх «выбараў» лукашэнкаўскі рэжым паводзіць сябе як заўжды: ён хоча дамагчыся прызнання, не ідучы ні на якія істотныя саступкі. Той жа М.Статкевіч атрымаў па судзе адміністрацыйнае пакаранне, і, калі Вяроўны суд не зменіць сітуацыю, лідэр сацыял-дэмакрату да выбараў дапушчаны не будзе. Палітычных актывістаў, на суперак патрабаваным апазіцыі і Захаду, разпрэсуюць не менш чым раней (напрыклад, гл. змешчаную ў гэтым нумары інфармацыю пра пікет у Барысаве). Апазіцыйных прэтэндэнтаў на членства ў камісіях — у нацянасі якіх, здавалася б, павінна быць зацікаўленай больш за ўсіх сама ўлада — адмаўляюцца прымаць у склад: скажам, у Віцебскай вобласці з 8 сацыял-дэмакратуў, якіх вылучыў у камісіі Усебеларускі клуб выбаршчыкаў, зарэгістравалі толькі дваіх.

З Захадам падобныя вычварэнні не праходзяць, што Лукашэнка і даваў за чарговым разам. Еўрапарламенцкая «тройка» зрабіла выснову наконот «правал шматлікіх намаганняў, накіраваных на стварэнне ўмоў для правядзення свабодных і справядлівых выбараў у Беларусі» і рэкамендавала не накіроўваць назіральнікаў на «палатныя» выбары.

Але ж і Захад не будзе адстойваць беларускую дэмакратыю і ўвогуле вырашаць беларускія праблемы больш актыўна за саміх беларусаў. І рэч тут не толькі ў гэных выбарах, якія ёсць не больш як прамежкавы этап. Шанцы лукашэнкаўскага рэжыму на паступовую легітымізацыю ў вельмі вялікай меры залежаць ад сітуацыі ўнутры нашай краіны.

Па неафіцыйных крыніцах вядома, што для Захаду істотнае значэнне мае пазіцыя трох набуйнейшых партыяў — Аб'яднанай грамадзянскай партыі, Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі «Народная грамада» і Беларускага народнага фронту. Пры ўдзеле ў выбарах сацыял-дэмакрату пра адзінства апазіцыі казаць ужо не выпадае. Поруц з тым, трэба ўлічваць, што ні на што, па вялікім рахунку, не будзе ўплываць, калі кандыдаты падчас кампаніі будуць паўтараць, што не прызнаюць законнасць органа, у які балатуецца. Рубрыка расійскага «тэлевізійнага кілера»: «Дела выше слов». Сам факт удзелу ў выбарах непараўнальна больш важкі за лозунгі, якія пры гэтым вымаўляюцца. Удзел — гэта фактычнае прызнанне «палаты», — а значыць, і вынік «рэферэндума», і лукашэнкаўскай «канстытуцыі», і самога Лукашэнкі як кіраўніка дзяржавы.

Прынамсі, гэта вялізны паўнаважкі крок да легітымізацыі. І Еўропе — нахай не зараз, але ўрэшце — нічога не застанецца, як следдам за нашай апазіцыяй прызнаць Лукашэнка.

Працяг на с. 2

ТЕМА НОМЕРА: СОВЕТСКО-ПОЛЬСКАЯ ВОЙНА

Актуальное прошлое (стр. 4-5).

ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ СОЦИОЛОГИИ

Депутат П.Знавец о «рейтинге страха и доверия» (стр. 3).

ТЕАТР И ПОЛИТИКА

Министр против режиссера (стр. 8).

ТЕЛЕПРОГРАММА НА НЕДЕЛЮ

(стр. 6-7).

ВІЗЫТ

РАСЧАРАВАНЫЕ

Таццяна Папова

Тэры Дэвіс не будзе раіць свайму начальству з ПАСЭ накіроўваць у Беларусь назіральнікаў за парламенцкімі выбарамі. Такое рашэнне было прынята пасля чарговага візиту дэлегацыі ПАСЭ ў нашу краіну на мінулым тыдні. Астанія сябры дэлегацыі Вольфганг Бэрэндт і Кірыл Свобода аднадушна падтрымалі старшыню камітэта ПАСЭ па палітычных пытаннях.

На прэс-канферэнцыі, прысвечанай вынікам знаходжання замежнікаў у Менску, спадар Дэвіс заявіў: «Мы вельмі расчараваныя выдачным недахопам прагрэсу адносна стварэння адекватных умоваў, неабходных для правядзення свабодных і сумленных выбараў у Беларусі». Такія шчыра заява сталася апошняй кропкай над «і». Папярэднія эўрапарламентарыя «тройкі» выказвалі сваю незадаволенасць перадавыбарным становішчам Беларусі, але заўжды пакідалі нашаму грамадзтву шанец выправіць памылкі.

Расчараванасць замежнікаў не мае ніякага дачынення да іх асабістага стаўлення да Беларусі. Выклікае трывогу недэмакратычнасць палітычнай сістэмы ў краіне, якая геаграфічна знаходзіцца ў Еўропе. Іх крыўдзіць нахабнае ігнараванне ўплываў Савета Еўропы і непавягата да эўрапейскай супольнасці.

Не паспела дэлегацыя пакінуць беларускую зямлю, як ім ўсплну сваёй заявай плоную прэсакратар МЗС Павел Латушка. Маўляў, няўдзячныя: мы ім прадставілі ўсе ўмовы для атрымання аб'ектыўнае інфармацыі, а яны зрабілі несправядлівыя высновы. Сумнеў у кампетэнцыі адных прадстаўнікоў Савета Еўропы ператварыўся ў скарту іншым сябрам гэтай арганізацыі. Латушка выказаў спадзяванне, што астатнія Эўропа стане на больш канструктыўную (вывучылі разуменне слова, цяпер ужываюць дзе дарэчы і недарэчы!) і аб'ектыўную пазіцыю.

Тэры Дэвіс, Вольфганг Бэрэндт і Кірыл Свобода сапраўды сустраліся з усімі, хто меў што сказаць эўрапейцам. Быў арганізаваны вялікі «круглы стол», дзе замежнікі дзелілі пасадзіць побач апазіцыю і ўладу. Дзе можна атрымаць больш аб'ектыўнае ўяўленне пра сітуацыю ў краіне? Акрамя таго, дэлегаты наведвалі палітычных вязняў Клімава і Кудзінава, сус-

траліся з іх сем'ямі.

Гэтыя сустрэчы яскрава пацвердзілі, што ніводная з пастаўленых эўрапарламентарыя «тройка» яшчэ ў сакавіку ўмоваў не была выкананая нават часткова. Зацішка ў процістаянні ўлад і апазіцыі таксама не назіраецца. Змяненні, якія ўвабраў у сябе выбарчы кодэкс, ня могуць сведчыць на карысць яго дэмакратычнасці. Тым, хто будзе абраны ў «палату прадстаўнікоў», апынуцца ў паслужнымым Лукашэнкаўскай заканадаўчым органе. Дзяржаўныя СМІ зрадуць згадаюць прозьвішчы апазіцыйных дзеячаў, але робяць гэта на тле набіўшых аскаміну кадэраў бойкі на скрыжаванні Пуліхава і Першамайскае.

Тэры Дэвіс распавёў пра свае ўражанні ад Беларусі наагул. Гэта ня толькі расчараванасць кволасцю дэмакратыі, але і захалпенне неможнасцю і смеласцю людзей.

«Я сустраліўся з крытыкамі прэзідэнцкае адміністрацыі. Яны казалі, што будучы вылучаць сваю кандыдатуру на выбарах. Мы вітаем гэта», — заявіў кіраўнік дэлегацыі ў часе прэс-канферэнцыі.

Ягоных калегаў уразіў візіт у Хатынь.

9 жніўня ў Беларусь завіталі прадстаўнікі Бюро па дэмакратыі і правах чалавека. Яны таксама маюць намер пазнаёміцца са станам рэч у краіне для наступнай спарвадчы АБСЭ. Канчатковае ж рашэнне будзе прынята на сумесным паседжанні ў Вэне 30 жніўня. Такім чынам яшчэ ня ўсе маistry, што тлумчаць нас з Эўропай, спалення. Хаця вогнішчы, якія знішчаюць апошнія сувязі, ніхто тушыць не збіраецца. Радзкіх зьменаў у палітыцы беларускіх улад не прадбачыцца. Ужо цяпер можна прагназаваць адмову эўрапарламенту дасылаць сваіх назіральнікаў у Беларусь, — а значыць, Эўропа загадзя не прызнае законнасць выбараў.

АНЕКДОТ-С

- Вопрос: Какой самый лучший выход белорусского кризиса?
- Ответ: Аэропорт Минск-2.
- Самые короткие книги:
1. «Противозачаточные средства». Автор Папа Иоанн Павел II.
 2. «Египетские советы по мировому владычеству».
 3. «Все, что мужчины знают о женщинах».
 4. «Путеводитель по Великобритании для гурманов».
 5. «Английские красавицы».
 6. «Нормы этикета». Автор Майк Тайсон.
 7. «Народные адвокаты».
 8. «Правдивые политики».
 9. «Власть разума». Автор Владимир Жириновский.
 10. «Персональная этика и производственные отношения». Автор Билл Клинтон.
 11. «Этика». Автор Александр Зимовский.
 12. «Путеводитель по белорусской демократии». А.Луценко.

НОВОСТИ

9 жніўня споўнілася 90 гадоў з дня народзіну паэты Ларысы Геніюш. У нядзелю, 6 жніўня, творчая грамадзкая краіна, што спавядае незалежнасць Бацькаўшчыны, сабралася ў гарадку, дзе жыла пісьменніца, каб адзначыць юбілей славетнай жанчыны Беларусі.

5 жніўня а 14-й гадзіне з нацыянальнага аэрапорта Мінск-2 рэйсам «Люфтганза» Мінск-Франкфурт Беларусь пакінула сямейства Спекхардаў — былы надзвычайны і паўнамоцны амбасадар ЗША ў Беларусі Дэніэл Спекхард, ягоная жонка Эн Спекхард (доктар псіхалогіі) і дзеці Ліа, Джэсіка і Дан. Праводзілі Спекхардаў прадстаўнікі амбасад, суайчыннікі, блізкія сябры і два дзесяткі журналістаў. Спекхард адпрацаваў на сваёй пасадзе 3 гады, і, згодна з палажэннем аб ратацыі амбасадараў, яго павінен змяніць Майкл Козак.

Арыштаваныя два кіраўнікі мінскага гандлёва-выстававага цэнтра «Паркінг» — Сяргей Дзямчук і Ігар Рымскі. Затрыманыя абвінавачваюцца ў шэрагу эканамічных злачынстваў, у тым ліку ў атрыманні хабару ў памеры 17 000 далараў ЗША. Кампетэнтныя крыніцы ў праваахоўных органах не выключваюць, што пасля гэтага арышту можа адбыцца правядзенне даследавання ў дачыненні да некаторых выкапанаў чыноўнікаў. Справаю зараз займаецца КДБ. Пара змяняць рэкламу на тэлевізіі: «Паркінг — вашы лепшыя отсідкі!»

Раніцай 5 жніўня 22-гадовы лідар беларускай філіі РНЕ Глеб Самойлаў быў забіты трыма ударамі нажа ў сэрца ў пад'ездзе ўласнага дома. Паводле слоў ягонай маці, нехта патэлефанаваў Глебу і выклікаў на сустрэчу. Праз нейкі час труп лідара мясцовага РНЕ быў знойдзены суседзямі на лесвічнай пляцоўцы некалькімі паверхамі ніжэй кватэры Самойлава. Паводле факту наўмыснага забойства пракуратура Першамайскага раёна Мінска ў той жа дзень заваяла крымінальную справу. Па некаторых звестках, супрацоўнікі аддзелу барацьбы з арганізаванай злачыннасцю даставілі на допыт да следчага калія 20 сябраў РНЕ. Датычаныя сцвярджаюць, што следства ў асноўным адпрацоўвала крымінальную версію забойства.

4 жніўня ўдзельнік у пад'ездзе свайго дома быў забіты трыма кулямі з пісталета Уладзімір Запольскі, генеральны дырэктар завода «Гомельшхл». Праваахоўныя органы не сумняюцца ў тым, што гэта заказное забойства. Следства, распачатае сумесна ўпраўленнем унутраных спраў і пракуратурай вобласці, у якасці асноўнай версіі забойства разглядае вытворчую дзейнасць Запольскага. Запольскі мог стаць ахвяраю тых, хто спрабаваў усталяваць таемны контроль за збытам прадукцыі прадпрыемства. 6 жніўня ў гарадскім пасёлку Касцюкоўка Гомельскай вобласці адбылася грамадзянская паніхіда па Уладзіміры Запольскім.

7 жніўня пачалася кампанія па вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты «палаты прадстаўнікоў нацходу» Рэспублікі Беларусь. Выбары прызначаны на 15 кастрычніка. На прэс-канферэнцыі ў Мінску старшыня камісіі Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы Тэры Дэвіс заявіў, што няма сэнсу накіроўваць міжнародных назіральнікаў на выбары. Аднак канчатковае рашэнне еўрапейскай структуры — ПААС, Парламенцкая Асамблея АБСЕ і Парламент — прымуць на канферэнцыі ў Вене напрыканцы жніўня.

Паводле звестак сацыялагічнай лабараторыі «Новак», падчас агульнанацыянальнага апытання было выяўлена, што 75% апытаных возьмуць удзел у выбарах. Толькі 14% не плануе прыйсці на выбары ўвогуле.

Каардынацыйная рада дэмакратычных сілаў прыняла рашэнне па чыст збор подпісаў за правядзенне ўсенароднага рэферэндуму. Паводле слоў Анатоля Лебедзкі, які старшыняваў на паседжанні, акцыя можа пачацца ў хуткім часе. Галоўная мэта рэферэндуму, які плануе правесці апазіцыя — падтрымка чатырох умоваў, што вылучаныя суветнай супольнасцю для прызнання маючых адбыцца парламенцкіх выбараў у Беларусі дэмакратычнымі і свабоднымі. Як вядома, большасць апазіцыйных партыяў не лічыць магчымым удзельнічаць у выбарах пры цяперашніх варунках. Для тлумачэння сваёй пазіцыі падтрымкі яе з боку жыхароў і пранавана ініцыяваць рэферэндум.

Адмысловымі загадамі абласных выканкамаў на буйных збожжах вяліх ховішчах і элеваторах уведзена ваенізаваная ахова. Своёасабылы феномен тлумачыцца досыць лёгка: ніколі за апошнія 5 гадоў сітуацыя з выплатаю заробку сялянам не была такой складанай. Упершыню заплысцелася калгаснікам пераважыла фонд аплаты працы за месяц. Напрыканцы ліпеня гэты даўгі дасягнулі амаль 20 мільярдаў рублёў і склалі 75% ад заплысцеласці ва ўсіх галінах эканомікі. Нават паводле афіцыйных крыніцаў, толькі траціна калгасаў і саўгасаў своєчасова выплочваюць грошы сваім працаўнікам. Не скрадзеж — не кражывеж.

Беларускія канструктары навукова-вытворчага аб'яднання «Велкат», створанага на базе Інстытута надзейнасці машын Нацыянальнай Акадэміі навук, распачалі электронны дынаметрычны ключ новага пакалення. Гэтае вынаходніцтва дазваляе цалкам кантраляваць момант поўнай «зацяжкі» разбывоў спалучэнняў. Падобнае вынаходніцтва ўжо было распрацавана навукоўцамі Расіі і Амерыкі; на рынках СНД яно каштуе да тысяч далараў, на Захадзе — ад 3500 да 8000 далараў. Беларуская дыя, такія тэрацыя, што для яе рэалізацыі патрабуецца ўсяго каля 400 далараў. Дылерства ўжо пранавалі Нямеччына і Сінгапур.

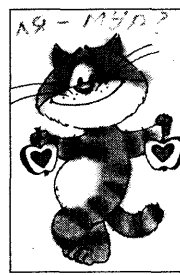
1. «Практически над всеми странами Европы, которые минувшим весной и летом участвовали в уничтожении Югославии, под конец того года пронесли ураганы страшной разрушительной силы».

(Б. Баракха, «Мы и время» №4, 2000 г.)

2. «Наша программа известна своей правозащитной направленностью».

(А. Зимовский, программа «Резонанс» 6.08.2000)

3. «Беларускіх вясковых кацянят — сціплых і цярплівых — аддамо ў добрыя рукі».

(Прыватная абвестка, «Наша Ніва» №31, 2000г.)

ВЯРХОУНЫ СУД

Таццяна Папова

Для дарадцы Міжнароднае арганізацыі правоў чалавека па ваенных пытаннях Вольфхарда Завуля Бела Русь (ням. Weissrussland) доўгі час з'яўлялася белай (weiss) плямай. У Нямеччыне да яго даходзіла нямат інфармацыі пра нашу краіну, і ўся яна найчасцей мела адмоўную афарбоўку. Так было да тае пары, пакуль ён не завітаў у Менск на міжнародны сямінары, прысвечаны распаўсюджанню ведаў пра Міжнародны крымінальны суд у краінах Усходняе Еўропы.

Ідэя ўсталявання апошняе інстанцыі крымінальнага права на міжнародным узроўні была фармуляваная два гады таму, калі 98 краін падпісалі пакт аб стварэнні Міжнароднага крымінальнага суда (МКС). Але каб ідэя ператварылася ў рэчаіснасць, патрэбна яшчэ 60 ратыфікацыйных падпісаў пад статутом гэтай арганізацыі. Пакуль іх сабралі толькі шаснаццаць. Нямеччына мае намер ратыфікаваць статут увосень гэтага года. Беларусь, нягледзячы на зладжаны адмысловы для яе тлумачальны сямінары, не збіраецца падпісваць ані пакт, ані статут МКС.

Міністэрства замежных спраў праігнаравала мерапрыемства.

КРЫМІНАЛЬНЫЯ СУДЫ, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Затое надзвычай актыўна ўдзельнічала ў ім міністэрства абароны, за што і атрымала афіцыйную падзяку ад нямечкага складу дэлегацыі. На сямінары таксама сабраліся прадстаўнікі міністэрства юстыцыі. Канстытуцыйнага і Вярхоўнага судоў Беларусі. Але пра афіцыйны намер садзейнічаць усталяванню МКС беларускі ўлада нікога не казалі.

Для гэтага, натуральна, ёсць шэраг прычын. Перадусім, дзяржава, якая ратыфікуе статут МКС, мусіць унесці змены ў сваю канстытуцыю. Гэта звязана з абавязнасцю выдаваць сваіх злачынцаў для міжнароднага судовага працэсу. Шмат хто ўпэўнены, што гэта можа адмоўна паўплываць на суверэнітэт гэтай краіны.

Кітай ня ставіць падпісу пад статутом МКС, бо баіцца выкрыцця шматлікіх фактаў парушэння правоў чалавека на сваёй тэрыторыі. ЗША не заўважае гэтага дакумента, бо хвалюцца, каб не прымянілі санкцыі да яе салдат, якія атрымліваюць загад наведзі парадка паўсюль, дзе ўзнікае Беларускі парламент, верагодна, не атрымлівае дырэктывы падпі-

саць пакт аб міжнародным судзе ад свайго кіраўніка, бо апошняму не падабаецца перспектыва быць абвінавачаным у генацыдзе супраць уласнага народу.

Міжнародны Крымінальны Суд будзе займацца справамі, зніжаныя найперш з ваеннымі злачынствамі, а таксама рознымі формамі генацыду супраць народу. Нягледзячы на афіцыйную заяву кіраўніка праекта МКС Лотара Рыта аб абсалютнай апалітычнасці гэтага ўтварэння, у часе заключнай канферэнцыі прагучала меркаванне аб тым, што такія маштабныя злачынствы ня могуць заставацца па-за палітыкай.

Ініцыятарам справы ў МКС можа выступіць дзяржава, што ратыфікавала статут арганізацыі, Савет Бяспекі ААН, ці адзін з пракурораў гэтай установы. Пракурор ж можа паскардзіцца, што заўгодна. Пры гэтым пакарання будзе не дзяржава, а канкрэтная асоба. Гэтая акалічнасць таксама спрыяе дабрахотнае падпісанне ратыфікацыйнага пагаднення беларускімі ўладамі.

Шмат якім краінам МКС уяўляецца нейкім увавабленнем вышэйшае справядлівасці, што

жорстка карае кожнага, хто парушыць закон. Гэты фактар таксама можа стрываць руку за пярком, занесеную над паперай. Але дэлегацыя міжнароднае арганізацыі правоў чалавека запэўніла, што судовыя памылкі на працэсах МКС амаль выключаныя, бо была распрацаваная адмысловая сістэма мераў па іх прадухіленні. Сярод іх прынцып: не выкарыстоўваць у якасці прысуду сямьротнае пакаранне.

«Дзейнасць МКС пабудаваная ў Еўропе не таму, што нацыянальныя юрысдыкцыі часам ня здольны ўтаймаваць злачыннасць. Яна прызначана для стварэння прававых гарантый на міжнародным узроўні і будзе дзейнічаць як парасоннае аб'яднанне па-над крымінальнымі судамі, што ратыфікуюць статут МКС», — заявіў у інтэрв'ю нашай газэце Вольфхард Завуль. Існуе верагоднасць, што Міжнародны крымінальны суд распачне сваю дзейнасць пры канцы наступнага года. Да гэтага часу, па прагнозах спадара Завуля, статут арганізацыі падпіша большасць еўрапейскіх дзяржаў.

ВЫБОРЫ

НЯЎДЗЕЛ З УДЗЕЛАМ

Заканчэнне. Пачатак на с.

І рэч, на самой справе, не толькі ў паўнамоцтвах «палаты», легітымнасці Лукашэнка разам з ягонай «канстытуцыяй» ды іншых юрыдычных нуднах — а перш за ўсё ў наяўнасці альбо адсутнасці палітычнай волі. Апазіцыі, дэманстравалі паграбаванні, паказалі на яе месца — і калі яна гатовая гэтае месца заняць, дык гэта якая і сведчыць найяскравейшым чынам пра адсутнасць гэтай самай палітычнай волі. Такім чынам, апазіцыя ўсё рэз не можа прэтэндаваць ні на што большае, як заняць нішу дэкаратыўнага элемента, прыдатка ў сістэме вычварнай лукашэнкаўскай дыктатуры. Што б пры гэтым ні гаварылася — рэальна на змену дзяржаўнай сістэмы яна прэтэндаваць не будзе. Гэта ўвогуле — гаворка ідзе не толькі і не столькі пра «выбары», на якіх, дарэчы, даўно пара скончыць засяроджвацца. Дзякуй Богу, што нядзячная «прыдаткавая» роля большыню апазіцыянераў усё ж не задавальняе.

Што вы, шманоўнае стадаства! Якая зарада?! Аднаўляцца ад байкатавання гэтых т.зв. «выбарў» ніхто не збіраецца! Гаворка ідзе ўсяго-наўсяго пра маленькі перапынак на час іх правядзення!

ПАЛІЯВАННЕ

На бяду маладых эсдеків і младафронтаўцаў з Бабруйска, што наладзілі другога жніўня свой летнік на рэзе Берэзіна, побач размясціўся лагер паліўнічых, якім яны чамусьці вельмі не спадабаліся. Калі ввечарэла, пасля пагрозай і правакацыйных абра-

заў паліўнічых адкрылі пальбу па бел-чырвона-белым сцягу, які лунаў над лагерам. Пры гэтым было паранена непаўналетняе дзяццо. Як паведамляе прэс-служба арганізацыі «Маладыя сацыял-дэмакраты», сярод паліўнічых былі прадстаўнікі бабруйскай

міліцыі і ўладаў. Удзельнікі семінару падалі калектыўную заяву ў БХК, а таксама на імя пракурора горада Бабруйска. Ці пачае інавацыйнае адказнасць, альбо ўсё абдысцэцца пазабудзеным ліцэнзія на паліянне?

ПРАТЭСТ

15 СУТАК — ЗА ГАРАЧУЮ ВАДУ

Зміцер Ліхтаровіч

Да чарговага турэмнага зняволення вырачаны судом барысаўскі актывіст Аляксандр Абрамовіч. У турме ён распачаў галадоўку.

Пад кіраўніцтвам А. Абрамовіча мясцовыя савыя дэмакраты правялі ў Барысаве пікет. Лоўнкі былі досыць стражніцкі: «Нам патрэбна гарачая вада!», «Далю паліўнічых медыцыну!», «Далю гарадское начальства!». Сведчаннем паліўнічых характару медыцыны, між іншым, палічылі той факт, што падчас пярэдняй адсідкі да Абрамовіча падасілі зняволеннага з адкрытай дырмою туберкулёзу.

Лоўнкі былі намалеваныя на вялікіх кавалках тканіны. З гэтымі «прасянкамі» пікетуючыя (па завядзённым, без ніякага дазволу ўладаў) выйшлі на галоўную гарадскую плошчу. Прытрымача перад вокнамі гарыканкама яны здолелі хвілін з 10, пасля чаго былі арыштаваныя.

Улічваючы ранейшыя ўдзелы ў несанкцыянаваных пікетах, двое з затрыманых, А. Абрамовіч і Л. Леджкі, паводле рашэння мясцовай суддзі А. Бабычы, будуць сядзець у турме адвадзена 15 і 5 сутак. Астаннія ўдзельнікі аддзельна штрафамі ды папярэджаннямі. Такім чынам, агульны турэмны стаж А. Абрамовіча складае больш як 100 дзён.

ЭЛЕКТОРАТ

Павел Знавец

депутат Верховного Совета,
член ЦК БСДП «НГ»

(Окончание. Начало в №19)

Думаю, что пока до полномасштабной тоталитарной диктатуры с появлением мини-Куропат и мини-ГУЛАГов не дошло, наши граждане в ответах на вопросы социологов будут робко жаловаться на ухудшение жизни. С полной победой лукашизма и уничтожением структур гражданского общества, которые пока не подконтрольны в полной мере Лукашенко, такие жалобы станут редкостью. Вот тогда социологи сенсационно отметят тенденцию значительного уменьшения числа недовольных. Если режим перейдет черту, и начнутся физические устраниения, а не только бесследные исчезновения политических конкурентов и просто недовольных, то нетрудно представить, что ответы респондентов на все вопросы относительно власти и её действий будут в подавляющем большинстве одобрительными.

Колебания рейтинга Лукашенко

Не буду с точностью до процента определять рейтинг популярности Лукашенко среди белорусских избирателей, однако смею предположить, что после государственного переворота под видом референдума его рейтинг не поднимался выше 20–30%. А ныне, спустя пять с половиной лет, минувших со времени прихода Лукашенко к власти, и спустя три с лишним года после захвата абсолютной власти в ноябре 1996 года, этот рейтинг снизился еще на несколько пунктов и составляет 15–25%.

Всем, кто интересовался социологическими исследованиями в Беларуси последние 6–7 лет, наверняка памятлины рейтинги, которые якобы имел во время президентской кампании в 1994 году бывший глава правительства В. Кебич. Почти все службы давали Кебичу рейтинг, оказавшиеся на самом деле в 2–3 раза ниже по результатам выборов. Так же искусственно занижались рейтинг другого кандидата — депутата и директора совхоза «Городец» Шкловского района Могилевской области А. Лукашенко. Ко времени старта той президентской кампании уровень протестных настроений в белорусском обществе достиг апогея. Это и подтверждалось по результатам выборов (напомним, что Кебич набрал чуть более 17% голосов в первом туре, а во втором и вовсе лишь около 10%; в то же время показатели его конкурента Лукашенко таковы: в первом туре — около 45%, а во втором — около 82% от числа пришедших на выборы или приблизительно 31% и 57% от общего числа избирателей соответственно). Тогда большинство населения если не восторгалось Лукашенко, то поверило в его способность вместе с командой, которую составляли, как он сам выражался, «молодые и башковитые интеллектуалы» (В. Гончар, Д. Булахов, А. Лебедко и другие), вывести страну из кризиса, обуздать коррупцию и т.д. Ничего этого нет и в помине, — а рейтинг Луи Лукашенко в интерпретации некоторых социологических служб порой доходит до 60% и даже выше.

Резкое падение популярности

Первые 100 дней президентства никто из оппонентов Лукашенко не критиковал, несмотря на его явный популизм и пустые обещания в прямых телеобращениях к народу. Соответственно и рейтинг социологических служб оставались стабильно высокими и превышали 50%. Сам Лукашенко тем временем, в нарушение закона о местном самоуправлении, формировал свою опору на местах — так называемую «вертикаль». Далее указы и распоряжения Лукашенко, нарушающие в той или иной степени Конституцию и законы, стали изда-

ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ СОЦИОЛОГИИ

ваться все чаще и чаще. И вот гром среди ясного неба — в знак протеста подает в отставку вице-премьер В. Гончар. Вскоре последовал новый скандал. Лукашенко с помощью своего идеологического сподвижника А. Федута запретил печатать доклад депутата С. Антончика о коррупции во властных окружениях. По различным опросам, после отставки Гончара и выхода газет с «белыми пятнами» доверие к Лукашенко упало в два раза и составило, по разным опросам, в среднем от 20% до 30%.

Результаты опроса, проведенного тогда в Бресте социологической группой «Шчырасць», таково: доверие к Лукашенко упало почти в два раза по сравнению с опросом, который проводился по истечении 100-дневного срока его президентства. В октябре 1994 г. деятельность Лукашенко полностью либо с оговорками поддерживало 46,4% опрошенных брестчан, а в конце года — только 26%. Причем лишь 6% заявили, что они во всем поддерживают Лукашенко. В то же время 52% опрошенных полностью либо с оговорками отказались в доверии к нему.

Приведенные цифры дают возможность сделать вывод о том, что со времени тех событий (т.е. с января 1995 г.) реальный рейтинг Лукашенко больше расти не мог. Ведь именно тогда значительная часть населения с ужасом осознала, что их эмоциональный выбор назло Кебичу оказался ошибочным. Цифра в 6% указывает на количество безнадежно зомбированных поклонников Лукашенко. На тот момент рейтинг «страха» и «доверия» существенно искажает реальное мнение народа о недавнем кумире не могли, так как еще существовало разделение властей, не было террора и репрессий по политическим мотивам, выходили газеты «Свабода» с тиражом свыше 90 тысяч и «Народная газета» И. Середина, имевшая почти полумиллионный тираж и т.п. Большинство граждан Беларуси уже тогда увидело сущность Лукашенко, но боялись переминать и формирующейся системой его личной власти еще было.

«Эффект Горбачева»

Известно, что ситуация в экономике Беларуси со времени избрания Лукашенко на высший государственный пост, вопреки обещаниям, не только не улучшилась, а, наоборот, ухудшилась. Миф о том, что «президенту мешают», превратился даже для простого обывателя в сказку про белого бычка. Лукашенко уже не мог победить во втором референдуме, поэтому и пошел на силовой вариант захвата всей власти.

В белорусском обществе наблюдается электоральный «эффект Горбачева» в отношении деятельности Лукашенко. Сравнивая Лукашенко с Горбачевым, люди говорят, что и тот, и другой могут только болтать, а толку никакого. Отличие, пожалуй, лишь в том, что Горбачев, болтая, старался сеять гласность и демократию, а Лукашенко посеял страх, а демократию называет непристойным словом «дермократия».

Демографический фактор

Итак, в начале 1995 года рейтинг Лукашенко почти по всем опросам не превышал 30%. Откуда же уважаемые социологи сегодня дают Лукашенко снова 40–50%? Ведь жизнь лучше не стала? Для того, чтобы еще раз убедиться, что здесь что-то не так, обратимся к изменениям демографической ситуации за последние пять с половиной лет. По данным демографов, начиная с

1995 года, смертность в Беларуси составляла в среднем около 130 тысяч в год. Получается, 650 тысяч жителей ушли в мир иной. Вместе с тем в ряды избирателей влилось около 700 тысяч представителей поколения тех, кто выбирает «пенсию». В отличие от людей преклонного возраста, в молодежной среде популярность Лукашенко низка. Создание «лукомола» (БПСМ) практически не добавило экс-президенту сторонников среди молодежи из-за откровенно карьеристских замыслов и многочисленных разборок среди его лидеров. В результате несложных арифметических подсчетов можно с большой долей вероятности утверждать, что в результате только демографических изменений, произошедших среди населения за последние пять с лишним лет, электорат Лукашенко уменьшился минимум на 1 миллион человек.

Во время проведения весной 1999 года кампании по президентским выборам автору этих строк удалось провести собственное мини-исследование по вопросу доверия к Лукашенко среди населения города Столина Брестской области. Мною было обойдено более 500 квартир в процессе сбора подписей в поддержку кандидатур М. Чигиря и П. Зазынья. Раскладка получилась следующей. Около трети жителей подписались в поддержку обоих кандидатов в президенты, представив при этом необходимые паспортные данные о себе. Еще примерно треть побоялась это сделать под различными предлогами, но из кратких бесед с ними выяснялось, что они либо боялись подписываться, либо не верят в то, что их подписи на что-то повлияют в итоге. И, наконец, оставшаяся примерно треть стилинцев либо демонстрировала злость вследствие того, что их потревожили, либо отвечала в том духе, что никому не верит. Думаю, реальная поддержка Лукашенко в провинции ныне не превышает 30–35%. Что касается больших городов и столиц, то в них, бесспорно, доверие к Лукашенко еще ниже.

Исследования так называемых «разговоров на кухне», на мой взгляд, могут более точно отразить в условиях полутоталитарной диктатуры в Беларуси истинное мнение народа о Лукашенко и его режиме, нежели применение стандартных социологических методик опроса.

Нестандартные методы опроса

Учитывая специфику полутоталитарной диктатуры белорусского общества, необходимо изыскивать средства и создавать при партиях и движениях конкурирующие социологические службы, применяющие специфические методики опроса. При более-менее справедливых и демократических выборах, в случае достижения стратегического единства всех противостоящих «батьке» политических сил, у Лукашенко нет шансов. Для того, чтобы убедиться в этом, предлагаю имеющимся социологическим службам провести опрос общественного мнения по нестандартной схеме. Сохраняя все существенные параметры, необходимые для достоверности опроса (репрезентативность выборки, пропорциональность представительства возрастных, половых, профессиональных и т.д. групп населения), в анкету опроса предлагаю включить один вопрос в такой формулировке: «За кого Вы проголосуете на свободных и справедливых выборах президента Республики Беларусь?». Ниже в алфавитном поряд-

ке предложить варианты ответа: 1. Богданкевич, 2. Гайдукевич, 3. Вечорка, 4. Калыня, 5. Кебич, 6. Лебедко, 7. Линг, 8. Мясникович, 9. Пазыняк, 10. Статкевич, 11. Чигиря, 12. Шушкевич, 13. Другой кандидат (укажите фамилию), 14. Определюсь с выбором после выступления по телевидению и радио всех, 15. Не пойду на выборы, 16. Затрудняюсь ответить.

Насколько мне известно, опрос по предложенной выше схеме еще не проводился. А между тем, такая методика опроса — с исключением, во избежание воздействия «факторов страха и недоверия», фамилии Лукашенко — позволит более точно определить рейтинг популярности правителя в полутоталитарном обществе. Истинные поклонники Лукашенко обязательно собственноручно впишут его фамилию в пункт 13. С другой стороны, респонденты, выбравшие пункты 14 и 16, наверняка не проголосуют за Лукашенко.

Думаю, и окружению Лукашенко было бы интересно узнать истинную популярность своего хозяина. Может быть, тогда бы Мясникович и К° начали думать о путях и способах, как переметнуться на сторону следующего президента, который рано или поздно заменит Лукашенко. Напомним, что бывшие патроны В. Кебича сдали спотроханы сразу после первого тура президентских выборов 1994 года. Спустя два с лишним года (в ночь с 24 на 25 ноября 1996 г.) М. Мясникович, сидя на телефоне в Мингорсплоке, диктовал нужные результаты референдума общественным и прочим «вертикальщикам». Очевидно, что в окружении Лукашенко категории морали и нравственности отсутствуют напрочь. Там другая «мораль», суть которой — остаться у власти невидящими на что.

Лукашенко в любом случае вынужден пойти на выборы, но в то же время будет стремиться любой ценой добыть в них победу. Технология чудовищных фальсификаций отработана на референдуме 1996 года, так что изобретать ничего нового не нужно. Учитывая, что диктатор на организационно свободных и демократических выборах не пойдет, необходимо использовать все имеющиеся у Европы и США рычаги воздействия на режим и на Россию, чтобы помочь организации и технически обеспечить свободу волеизъявления. В том числе серьезно прорабатывать вариант голосования с помощью электронных систем и электронных переносных избирательных урн.

Еще несколько лет назад я не мог поверить в то, что значительная часть партократов от бывлой КПБ—КПСС окажется до такой степени продажной и аморальной, что ради сохранения своего «рыла у корыта власти» пойдет на государственный переворот и разрушение всей правовой системы, с таким трудом создававшейся в белорусском обществе. Откровенно говоря, ранее не верилось, что они — эти самые бывшие советские партократы, а ныне просто «лупублика» — с сочным усердием, страхом и отвращением одновременно будут прислушивать человеку, которому более подходит, по меткому выражению российского аля-политика Жириновского, профессия «колхозного конюха». Увы, теперь эта реальность. Поэтому задача всех здравых сил общества — сделать все возможное для того, чтобы Беларусь скорее вернулась на путь европейской цивилизации, основанной на уважении личности в обществе, верховенстве закона и права.

ПО СТРАНАМ И КОНТИНЕНТАМ

7 августа в своем любимом баре неизвестными был расстрелян из автоматического винтовки Жан-Мишель Росси, 44-летний основатель Корсиканского Национально-освободительного фронта (КНОФ). Убийство может существенно осложнить урегулирование проблемы сепаратизма на о-ве Корсика, населенном, в основном, этническими итальянцами. В конце июля умеренные сепаратисты согласились принять план французского премьер-министра Леонеля Жоспена, который предложил Корсике широкую автономию. Однако мирный план имеет немало противников с обеих сторон. Некоторые группы боевиков продолжали выступать с угрозами. Похоже, жертвой одной из таких групп и стал Жан-Мишель Росси, которого давно обвиняли в предательстве и коллаборационизме.

В Приморье на поселок Лучегорск случилось нашествие бесхозных буренок. Хозяйке просто плохо приглядывают за своим хозяйством. Но власти придумали наказание — арест. Причем арестовывают не хозяев, а животных. Для них создали штраф-стоянки. Корове под арестом вполне удобно: ее напоят, накормят и, если нужно, даже подоят. Хозяину же придется заплатить до тысячи рублей штрафа. В поселке Ливадия урбанизированные коровы не только портят газоны, но и съедают белье, вывешенное хозяйками. Здесь тоже собираются построить такие стоянки. Кроме коров, за решетку будут сажать и козлов. На центральных дорогах они чувствуют себя вольготнее, чем водители.

Как известно, бич супермаркетов — мелкое воровство покупателей. Немецкий филиал Европейского института торговли провел исследование: что же больше всего воруют немцы? Выяснилось, что реже всего таскают кофе — 0,4% от общего числа украденных товаров. Небольшим спросом пользуется и спиртное — всего 8%. Канцелярские принадлежности делают 3-е почетное место с бритвенными лезвиями — 13%. Впереди них электрические лампочки — 18%. Но 1-е место, далеко оторвавшись от всех конкурентов, занимают презервативы — 38%.

Американские ученые впервые в истории произвели трехмерную компьютерную эмуляцию ядерного взрыва. С помощью мощных суперкомпьютеров ядерных лабораторий Los Alamos, Lawrence Livermore and Sandia была взорвана виртуальная водородная бомба, причем моделирование было произведено в масштабе 1:1. Пока имитировали лишь первые секунды взрыва — непосредственно процесс детонации и начало выскрузки радиации. С 1992 года в соответствии с международными договоренностями США перестали производить подземные атомные взрывы. Теперь же, с появлением мощных компьютеров, стало возможным проводить виртуальные ядерные испытания.

Бывший вице-премьер Малайзии Анвар Ибрагим приговорен к 9 годам тюремного заключения за гомосексуализм. Анвар Ибрагим приступит к отсижке после того, как отсидит 6 лет, которые получил в прошлом году за превышение власти. Это помещает известного политическому лидеру вернуться к активной политической жизни и стать премьер-министром. Наблюдатели считают, что приговор свидетельствует о нежелании малайзийцев идти по пути либеральных реформ.

В американской предвыборной эстафете Джордж Буш-младший оторвался от своего конкурента Альберта Гора на 17 пунктов. Но приемник Клинтона не сдастся. Его новое оружие, которое должно помочь ему ликвидировать разрыв — сенатор Дж. Либерман — кандидат на пост вице-президента. Либерман определенно должен урвать часть электората республиканцев. Ортодоксальный иудей, он пользуется репутацией суперморального политика. Достаточно сказать, что партийная принадлежность не помешала ему в 1999 году добиваться импичмента своего босса Клинтона во время скандала с Левински.

ХРОНИКА

ПОЛЬСКА-САВЕЦКАЯ ВАЙНА

- 9.11.1918 Дзямкратычная рэвалюцыя ў Нямеччыне.
- 11.11.1918 Пілсудскі вяртаецца ў Варшаву з турмы ў Магдэбургу. Польшча пасля 123 гадоў зняволення зноў незалежная краіна.
- 1.12.1918 Нямецкія войскі перадаюць грамадзянскаму ўладу ў Вільні гарадскому савету, буйнішых фракцыя якога складаюць палкі, габры і бальшавікі.
- 8.12.1918 Улада ў Вільні пераходзіць да мясцовых бальшавікоў.
- 1.01.1919 Паўночна-заходняя абласная канферэнцыя РКП(б), што праходзіла ў Смаленску, абвешчае аб стварэнні Сацыялістычнай Савецкай Рэспублікі Беларусі.
- 1.1.1919 Прапольскія вайсковыя арганізацыі спрабуюць захапіць уладу ў Вільні. На дапамогу мясцовым камуністам падыходзіць Пскоўская дывізія РККА.
- 5.02.1919 У Пскоўскаму падпісана сакрэтная дамова аб пропуску беларуск войскаў праз мясціны пазіцыі ў накірунку Вільні.
- 27.02.1919 ЦВК Літоўскай ССР і ЦВК Беларускай ССР сфарміравалі ўрад Літоўска-Беларускай ССР.
- 19.03.1919 Вільня захоплена палкамі. Пілсудскі звяртаецца з адозвай да грамадзянаў былога княства Літоўскага, у якой гаратуе ім права на дзяржаўную ініцыятыву ў рамках федэратыўнай польска-літоўска-беларускай дзяржавы.
- 8.08.1919 Палякі займаюць Менск.
- 29.08.1919 Заняты Бабруйск. Фронт стабілізуецца амаль на год на лініі Дзвінск – рака Дрыса – Лепель – Барысаў – Глуск – Любань.
- 3.09.1919 У Смаленску створана дыверсійнае бюро на каардынацыі антыпольскага партызанскага руху.
- 18-19.09.1919 Пілсудскі асабіста наведвае захоплены Менск, каб прапанаваць беларусам падтрымаць яго федэрацыйскі праект. Пачынаюцца польска-беларускія кансультацыі, якія фактычна заходзяць у тупік. Пілсудскі адмаўляецца правесці плебэцыт аб аўтаноміі, стварыць спецыяльнага міністраства па справах Беларусі, урываюцца статус польскай і беларускай моваў... Польшча пагаджаецца толькі падтрымаць беларускія школы.
- Восень 1919 Пілсудскі прыпыняе наступ, каб дазволіць чырвоным перакінуць войскі на дзянікінскі фронт.
- 28.12.1919 Савет Народных камісароў прапанаваў Пілсудскаму праект мірнага дагавору, адпаведна якому мяжа паміж РСФСР і Польшчай мелася прайсці па лініі Дрыса – Полацк – Барысаў – Парычы.
- 13.12.1919 Адбываецца раскол у Беларускай рэдазе па пытанні аб падтрымцы палкаў.
- 20.03.1920 Польшча адмаўляецца ўдзельнічаць у мірных перамовах, месцам якіх быў прызначаны Барысаў.
- 21.03.1920 Петлюра і Пілсудскі падпісваюць генеральную дамову аб паходзе супраць бальшавікоў. У якасці платы за збройную падтрымку Украіна мусіць ахвяраваць палкам Усходнюю Галіцыю і частку Валыні.
- 25.04.1920 Пачынаецца маштабны польска-украінскі наступ на Паўднёва-Заходнім фронце.
- 26.05.1920 Палякі займаюць Кіев. Петлюра асабіста праводзіць рэвізію на Падолле, які гандлыры выконваюць яго загад аб пераходзе рэкламы на ўкраінскую мову.
- 23.06.1920 Конармія Будзённяга, перакінуў на Украіну з Майкопа, прарывае фронт пад Самгарадком. Чырвоныя звужаюць кальцо аблогі. Каб не трапіць у пастку, палкі эвакуіруюцца з Кіева.
- 2.07.1920 Тухачэўскі, камандуючы Заходнім фронтам, аддае загад аб пачатку наступу ў Беларусь.
- 14.07.1920 Чырвоная кавалерыя Гая ўзяла Вільню. Шлях у горад ёй паказаву 14 гадовы беларускі хлопчык, якога за гэты гераічны ўчынак прынялі ў камсамол. Палкі здаюць Гародню.
- 23.08.1920 Закончылася львоўская аперацыя. У выніку дрэннай каардынацыі вайсковых частак чырвоныя не здолелі захапіць сталіцу Галіцыі. Пад Замоцсцем польскія ўланы разбіваюць авангад коніцы Будзённяга.
- 13-19.08.1920 Варшавская аперацыя. Польская армія пад кіраўніцтвам Пілсудскага і французскага ваеннага дарадчыка Вейгана разбівае 2 арміі Тухачэўскага. Чырвоныя адступаюць.
-
- 13.09.1920 Пачынаюцца перамовы ў Рызе паміж прадстаўнікамі Польшчы і Савецкай Расіі. Беларусі, лёс якой пастаўлены на карту, фактычна не прадстаўлены на перамовах.
- 12.09.1920 Канец вайны застае польскія часткі пад Менскам. Палкоўкі па ўмовах перамір'я баювыя дзеянні канчаткова павінны скончыцца 18 кастрычніка, пілсудчыкі па інерцыі паспываюць заняць Менск і пасля без бою аддаць яго чырвоным.
- 18.03.1921 У Рызе з 19.00 падпісана рыжская мірная дамова, якая падзяляла Беларусь паміж Польшчай і Савецкай Расеяй.

ТЭМА НУМАРУ

ПАМІЖ ПОЛЬЩАЙ

Алесь Семчанка

31 жніўня спаўняецца восемдзесят гадоў з дня другога абвешчання Дэкларацыі незалежнасці Сацыялістычнае Савецкае Рэспублікі Беларусі. Прыняцце гэтага дакумента сталася адным з вынікаў савецка-польскае вайны 1919-1920 гадоў, а дакладней, яго прамежкавага этапу – акупацыі савецкімі войскамі Менску 11 ліпеня 1920 года. Супраць гэтага дакумента, звязваючы на дэкартыўны характар незалежнасці ССРБ, прагласавалі беларускія эсэры, былыя хаўруснікі большавікоў па антыпольскай барацьбе.

Паралелі

Зараз ужо амаль забытая вайна, пра якую мы амаль нічога ня ведаем (калі, канешне, ня браць пад увагу аповесць Я. Коласа «Дрыгва» пра слаўнага беларускага партызана з дзеда Талаша), у міжваенны час (1921-1939) адігравалі істотную ролю ў савецкай прапагандзе, паўраўнаўна ў хіба з ролі Вайскай Айчынай у часнасці. Некалкі цікавых паралеляў. Зараз галоўным святкам краіны ёсць 4 ліпеня — дзень вызвалення Менску ад нямецкага войска (а ня дзень прыняцця Дэкларацыі аб незварэнцізме), а тады 11 ліпеня — дзень «вызвалення ад беларускіх акупантаў» (а зусім не гадавы другі абвяшчэння ССРБ). Значнае месца займала тэматыка вайны ў тагачасным беларускім сацыялістычным мастацтве. Узгадваю карціну ў Ахромчыка «Уступленне не Чырвонай арміі ў Менск», скульптурную кампазіцыю А. Глебава «Выгнаньне белалаяў», опэру А. Багатырова «У пушчах Палесся». Нават нават кінастудыя атрымала сваю нефармальную назву — «Партызанфільм» — не пасля Вайскай Айчынай вайны, а ў момант стварэння ў 1928 годзе, за гэтай першыя фільм «Лясная быль» рэжысёра Ю. Тарчака. Потым былі і іншыя — «11 ліпеня», «Першы Узвод».

Вельмі шырока сьвяткаваліся дзесятыя ўгодкі «вызвалення» Менску ў 1930 годзе: адчынілі стадыён імя «вызвалення...», юрэйскаму тэатру надалі статус Дзяржаўнага юрэйскага тэатру імя «вызвалення...», правялі сьвяточныя мітынгі і парады.

У 1940 ужо не існавала Польшчы, СССР імкліва рыхтаваўся да другой вайны, таму ўжо нейкіх адмысловых ўрачыцтваў не было, хоць прэса і апублікавала артыкулы пра тое, што «*арганізатарамі разгрома белопольшак в 1920* явяляецца тое. Сталін і яго бліжэйшы сорацнік *Воршылюк*», а ўсе памылкі былі зроблены «*Іудой-Троцкім*» і «*ворагам народа*» Тухачэўскім. Пасля 1945 новай связчынчай каровай прапанаваным прыкладам стала і застэжана дагэтуль Вялікая Айчынная вайна.

Польшча Пястаў і Польшча Ягелонаў

Агульняй пазыцыі па беларускім пытанні ў польскіх палітыкаў напружаны і падчас войны не было. Снаваль дзёва канцэпцыі, якія ўмоўна называліся ідэяй Польшчы Пястаў (Пясты — першая польская каралеўская дынастыя) і Польшчы Ягелонаў (Ягелоны — дынастыя, пачатая вялікім князем літоўскім Ягайлам). Першай протымішляліся польскія

правия й шавіністычная колы, перадусім эндыкі (сярбы Польскай народнай дэмакратыі). Сутнасьць іх погляду палягала ў тым, каб адраэць польскую дзяржаву на спрадвечных і этнаграфічных польскіх землях, якія разумеліся шырэй сучасных: Вільню, захадняй Беларусь, Галіччыну. Апанэнтамі эндыкаў выступалі польскія сацыялісты з ППС (адным з заснавальнікаў партыі быў Юзаф Пясулскі), якія адстойвалі ідэю вялікай Рэчы Паспалітай як фэдэрацыі Польшчы, Беларусі, Украіны, балтыйскіх краін. Прымцам сацыялісты падкрэслівалі, што: «Мы нясем сацыялістычнаму прапаганду нашым братам на Лівне й Русі, але нас нельга падазраваць у захапчлівых плянах, таму што мы дзейнічаем не ў інтарсах польскаскай, а ў інтарсах рэвалюцыі, а гэтая павінна вызваліць людзёў ад ланцугу няволі сёньняшняга дня... Таму мы не акрэсьліваем межы новай Польскай рэспублікі, бо тое, якім яны будучы, вырашчэны воляй народу пасля пераможнай рэвалюцыі». Пры гэтым палкі добра разумеі праблемы беларускага нацыянальнага руху, які малаю падтрымку, лічылі беларусьці пачатку стагодзьдзя «найгоршым этнаграфічым масай без нацыянальнай свядомасьці». Такім чынам пытаньне асяця і кашчэпача ўзнікала ўжо ў першай палове 20-х гадоў.

це перамога, на момант вайны зьяўлялася адкрытым, і не ў апошнюю чаргу залежала ад саміх беларусаў і іхнай актыўнасці.

Беларускі рух падчас вайны

Адрэзу пасляля захопу Вільні ў красавіку 1919 года Пільсудскі апублікаваў адрозву «Да народдў былога Вялікага княства літоўскага», якая была вытрымана ў дуду прызначаных нацыянальных інтарэсаў беларусаў і лівонісаў. Паліклі сьвярдзідалі, што не збіраюцца прымусам далучаць гэтыя народы да Польшчы, але хочучь размаўляць «як роўны з роўным, як вольны з вольным». Беларускія дзеячы, якія канцэнтраваліся вакол Рады БНР, сустрэлі заяву з аптымізмам. У Вільні, паводле ў Менску зноўку пасляля працяглага пэрыяду большавіцак акупантаў пачалі адчыняцца беларускія школы, выходзіць беларускія газеты. У Менску спачатку выдаваўся «Звон» (ёсьць сур'ёзныя падставы меркаваць, што пад пэсуданімам яго глашчонага рэдактара Ядзьвігі Гулячэвай хаваўся сам Янка Купала), потым газета «Беларусь».

18-19 кастрычніка «сэрца Беларусі» Менск наведваў сам Начальнік Польскае дзяржавы — Юзаф Пілсудскі. Нягледзячы на тое, што ўсе выдатна разумеі па-польску.

ЗАБЫТЫЙ ОБРАЗ

ТАЛАШОВА ДОЛЯ

Александр Кавальский

В 1933 году Якуб Колас написал повесть «Дрыгва». Повесть посвящена реальному человеку — Василию Талашу, крестьянину из деревни Новоселки Петриковского района, который после стычки с польскими legionерами, пытавшимися реквизи́ровать стог сена, убегает в лес и становится красным партизаном.

Примечательно, что этот обыкновенный для военного времени, почти бытовой конфликт (каких было великое множество и в большинстве своем тылу) Колосов превращает в пример социального-национального сопротивления белорусского народа польской оккупации. С того времени дед Талаш — простой припятский бакачшик, разменявший восьмой десяток — превращается в народного героя, эталон белорусского супермена. Величие созданного образа не позволило оставить дед в покое, когда началась Великая Отечественная, и, благодаря коммунистическим пропагандистам, почти столетий пред второй раз становится красным партизаном, показываясь в качестве белорусов в отставлении советской власти в борьбе за социалистическое отечество.

чество. В действительности же, Василия Талаша вывели в Москву, поселили в гостинице «Флор», где жили и другие эвакуированные из Беларуси партизаны и культурные деятели. По воспоминаниям очевидцев, дедушка уже плохо ориентировался в реальности, поэтому за него написали призыв к белорусским партизанам — раскрученный бросок нужно использовать, даже если он уже не соответствует действительности — таковы законы гитлеропраи или, как модно говорить теперь, пиз-да.

Отремела Вторая мировая, Талаша воздвигли памятник на площади Якуба Коласа, «Дрыгва» стала школьным программным произведением, — но, несмотря на старания коммунистических агитграфов, люди стали его забывать. Перед выходом этого номера мы провели небольшой опрос: прямо возле скульптуры деда Талаша. Большая половина опрошенных просто не знает, кому посвящен памятник. Только половина (в основном люди старшего возраста) хоть что-то слышали о героо-патриизме. Но вот на воп-

рос, против кого он партизанил, все почему-то отвечают: «Как против кого? Против немцев, естественно». Только один ответил, что «дел Талаш — это белорусский Шварцнеггер, который в годы Гражданской войны сражался с белыми». Можно, конечно, традиционно пенять на молодое поколение, которое не знает свою историю, — но не только молодежь недолгоменно развела руками. Проблема, наверно, гораздо шире. Скорее всего, большевистские «пиарщики» сами попали в ту яму, которую вырыли, подменив реального, живого деду-полешука созданным конъюнктурным имиджем. Конъюнктура недолговечно по определению, она быстро отработывает свой ресурс. В случае с Талашом этот ресурс, видимо, отработан. Польско-большевистская война и ее герои забыты, забывается постепенно и Великая Отечественная, которая еще в большей степени обросла идеологическими мифами и штампами. Это закономерный процесс, и ему бесполезно сопротивляться. Все-таки не может война стать основой консолидации общества.

І РАСІЯЙ

Пілсудскі прамаўляў па-беларуску, што было сымбальным актам падтрымкі беларусаграху. У прыватнай размове са сваімі папачнікамі Ежы Асмалоўскім (генеральным камісарам усходніх земляў) і Уладзіславам Рачкевічам (начальнікам Менскае акругі) Пілсудскі заўважыў, што Менск яму не спадабаўся, бо «занадта расейска-жыдоўскім духам пахне, на вуліцах не чуваць іншае мовы, акрамя расейскае». А потым выказаў надзею, што Вільня застаецца асяродкам польскасці на ўсходніх землях, а Менск мусяць стаць асяродкам беларускасці.

Аднак рэальныя справы з развіццём беларускасці былі не такімі ўжо і добрымі: беларускія настаўнікі часта не атрымлівалі заробку, амаль усе пасады ў цывільнай адміністрацыі займалі палякі ці прадстаўнікі апалчанае беларускае шляхты, як, напрыклад, сам Асмалоўскі ці Рачкевіч. Ціхае процістаянне з палякамі ўзмацнілася з нагоды яркумага плебісцыту аб будучыні беларускіх земляў, прапанаванага эндэкамі. Леўей за ўсё пазыцыя беларускаграху наконце рафэрэндума была адлюстравана ў рэдакцыйным артыкуле «Беларусі: «Трэба ж, урэшце зразумець, што тут не Расея і не Польшча, а Беларусь, якая ня хоча ніякіх плебісцытаў, накідаўшы ёй сёння аднымі, а заўтра другімі, і нішто я маю ніякае «дэмакратычнае» права залазіць да яе ў хату і пытацца: ці гэта твая хата, ці мая? Само сабой зразумела, што калі мець стрэльбу ў руцэ і прыстаць з такімі пытаннямі, то чалавек панаволі скажа, што я — ня я, і хата не мая».

У выніку гэтых супярэчнасцяў Рада БНР падчас паседжання 13 снежня 1919 года расквалася на палянфальскую Найвышэйшую Раду (Я.Лёска) антыпольскую Народную Раду (П.Крэчэўскі). Апошняя амаль у поўным складзе была адразу ж арыштаваная, за кратамі апынуліся лідэры беларускіх эсэраў Тамаш Грыб і Палута Бадуюна, а сама партыя перайшла на нелегальнае становішча і распачала антыпольскую партызанку, уступіўшы ў хаўрус з бальшавікамі. Адзіным поспехам альянсу з палякамі (і тое адносна) можна назваць хіба толькі выдзяленне 10,7 млн марак (замест плянуемых 30 млн) на патрэбы беларускага школьніцтва.

Беларускія ўзброеныя фармаванні

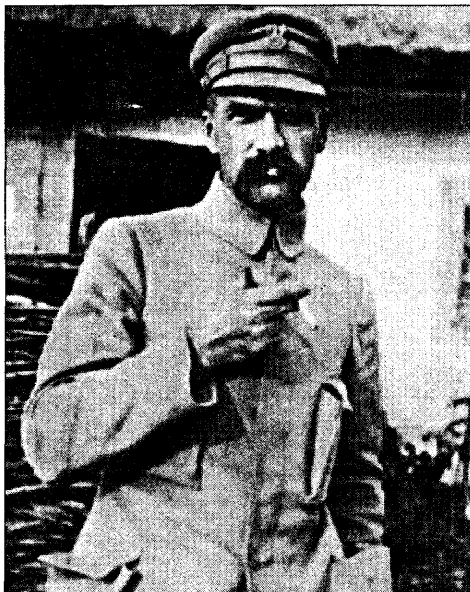
Па старой беларускай традыцы на ўсіх канфліктных баках. Чыста беларускімі можна назваць часткі, створаныя ўрадам БНР на

Гарадзеншчыне, дзе тэрмінова зімой-вясной 1919 былі сфармаваныя 1-шы беларускі полк і швадрон гусар, ды пачаў камплектавацца другі полк. Пасля захопу Гарадні палякі разбілі і дэмабілізавалі ўсіх праваславных і юдзяў, а жаўнераў-каталікоў залічылі ў сваю армію. Толькі 5-я рота першага палка і кавалерыйскі швадрон здолелі ўцячы ў Летуве, дзе сталі касцячком асобнага беларускага батальёну, які на чале са штабс-капітанам Аляксандрам Ружанцавым змагаўся на летувіскім баку (але пад бел-чырвона-белымі штандартамі) як супраць бальшавікоў, так і супраць першай літоўска-беларускай дывізіі ген. Люцыяна Жагілоўскага, які ўвосень 1920 адбіў у летувісаў Вільню і Віленскі край, утварыўшы Сярэднюю Літву.

У складзе польскіх частак дзейнічалі ўжо згаданая першая літоўска-беларуская дывізія (тры стралковых брыгады і адзін уланскі полк) і другая, укамлектаваная беларусамі з Гарадзеншчыны. 22 кастрычніка 1919 года Пілсудскі даў дазвол на фармаванне дзвюх беларускіх брыгад, якія меўся ўзначаліць ген. Канапакі. Дзеля гэтага пачала сваю працу Беларуска-вайсковая камісія Пайла Алексюка. Але з-за розных вонкавых абставін і ўласных памылак удалася сфармаваць толькі адну роту, якая нават не прымала ўдзелу ў баявых дзеяннях. Адзіным поспехам камісіі можна лічыць пераход асобнага беларускага атрада (каля тысячы двухсот шабляў) ген. Булак-Балаховіча ад Юдзеніна ў Беларусь, арганізаваны кіраўніком беларускай вайскова-дыпламатычнай місіі ў Латвіі і Эстоніі Кастусём Езавітавым. Напэўна, найвялікшай палымай Беларускай вайсковай камісіі была стаўка на добраахвотнікаў. З прычыны ўласцівай лубым сьляма абывацкасці да палітыкі і суп'бных праблем з нацыянальнай самаідэнтыфікацыяй у беларускіх сялянах, трэба было праводзіць прымусовую мабілізацыю, як, дарэчы, гэта рабілі і ў нашмат больш нацыянальна сьвязаных Летуве, Польшчы, Украіне.

Бальшавікі мабілізавалі каля двухсот тысяч беларусаў, але, пераў, не ўтварылі зь іх ніводнае нацыянальнае часткі (у той жа час у Чырвонай арміі дзейнічалі нацыянальныя латыскія, польскія і іншыя злучэнні), а, па-другое, бальшавіцкая мабілізацыя зь Беларусі, 160 тысяч, былі накіраваны на калчакі і дзянікіскі франты. У Беларусі з боку чырвоных змагаўся расейцы, латышы і нават кітайцы, што толькі падкрэсьлівала акупацыйны характар савецкай улады.

НАЧАЛЬНИК ГОСУДАРСТВА

ВОЗВРАЩЕНИЕ ПИЛСУДСКОГО

Иван Иванов

Ночь с 19 на 20 декабря 1920 года стала для белорусских активистов, проживавших во второй Речи Посполитой, Варшаво-меевской, Тайныцы (на польском уголовном жаргоне агенты спецслужб) по заранее составленным спискам врывались в квартиры белорусов и отправляли людей в тюрьму. Примерно в это же время председатель совнаркома БССР Червочков сочинял ноту на имя министра иностранных дел Польши Скирмунта, протестуя против закрытия в Виленском и Новогрудском воеводствах 150 белорусскоязычных школ.

Описанные события являются иллюстрацией к одному из последствий советско-польской кампании — фактическое саморазрушение полков от решения белорусского вопроса в пользу Москвы. Поход на Восток был истолкован большинством польского общества как фискало-федералистских предрассудков Пилсудского. Побеждала опция Дмовского: поляки не должны проливать кровь и пот за темных белорусов и забитых украинцев.

Единоге геополитическое пространство, включающее Польшу, Белоруссию и Прибалтику, показало многим Утопией. Торжество реализма требовало от польских политиков жестких прагматических действий — беспощадной ассимиляции «кресов». В докладной записке, поданной одним из отделов дефензивы (польской политической полиции) осенью 1920 года на имя Пилсудского, без комплексов говорилось: «Рижский трактат создал государство, где поляки представляют номинальное большинство. Главная задача — превратить Польшу в этнически однородное государство. Белорусский вопрос решен». Самых белорусов занесли в разряд большевистских агентов и приступили к планомерной полонизации восточной окраины. Неудивительно, что даже правые белорусские партии в лице христианских демократов стали коситься на обитателей Бельведерского дворца. А левые и так поголовно выступили за объединение с БССР, где, по их мнению, «будувався беларускі дом».

Такая позиция Варшавы невольно подтолкнула белорусов в

объятия большевиков, к которым отныне перешла инициатива в решении белорусского вопроса.

Можно ли упрекнуть за это тогдашних «свядомых»? У белорусского движения, наверное, не было иной альтернативы, кроме как подыгрывать бальшавікам. Ему нужны были хотя бы эмбриональные формы существования белорусской государственности. Была необходима белорусская массовая культура, как условие и средство мобилизации масс в интересах национальной идеи. Благодаря пакту с большевиками, белорусская интеллигенция на первый взгляд получила и первое, и второе: БССР, слегка амортизировавшая русский империализм, формально закрепила право белорусов на суверенитет. Кроме того, в распоряжение белорусских деятелей предоставились такие средства манипуляции массовым сознанием, как радио, кино и газеты.

Однако с позиций сегодняшнего дня цена, которую заплатили белорусы за пакт с Кремлем, кажется непомерно высокой.

БССР как гособразование не имела никакого суверенитета и понадобилась Москве лишь для того, чтобы в 1939 году под соусом «воссоединения» захватить Западную Беларусь. Главными же компонентами белорусского культурного шпиритреба стала вульгарная классовая борьба и односторонняя культурно-политическая ориентация на Восток. В мутноватом виде они по сей день являются главным препятствием на пути интеграции белорусов в европейскую культуру, репродуцируют лукашенок и им подобных.

Сегодня Польша празднует не только годовщину «Чуда над Вислой», но и в какой-то мере годовщину трагической геополитической ошибки — самоуправления от белорусского вопроса. В этом контексте Варшава стоит перед той же дилеммой, что и 80 лет назад, после заключения Рижского мира: опустить железный занавес на Восток, стать форпостом НАТО и ЕС — либо содействовать становлению независимых Беларуси, Украины, балтийских государств.

Второе, фактически, предлагает ренессанс федералистских проектов Пилсудского начала столетия, где место государственного протекционизма может занять культурное и экономическое сотрудничество.

АРХИВ

1994 —

ГОД ПРИНЯТИЯ КОНСТИТУЦИИ

«Русские идут!»

Целый год не проходит резонанс после публикации в «Народной газете» статьи Зенона Пазыня «О русском империализме и его опасности». Откликаются депутаты-ветераны, российские «Известия», Останкино. Ярлык «фашиствующего националиста», приклеенный официальной пропагандой, стал жупелом для обывателей и смертью публичного политика Зенона Пазыняка. Как нарочно, со статьей лидера БНФ совпал во времени визит в Минск, по приглашению местной профашистской тусовки, старшего «подростка Савенко» (он же Эдичка Лимонов) и знаменитого в узких кругах идеолога «консервативной революции», геополитика Александра Дугина. Выступления московских «звезд» должно было состояться в ДК «Сунно», но по забавному стечению обстоятельств в этот же день проходил митинг БНФ, и его участники, совершив стремительный марш-бросок, ворвались в ДК и отметели несколько десятков охранников-РНЕшников. Эдичке Лимонову и Дугину пришлось убежать через окно.

Бондиано

Двое турецких атташе были объявлены белорусскими властями персонами нон грата за деятельность, «не совместимую с дипломатическим статусом». В шпильонский скандал оказались втянутыми белорусские журналисты (один из них работал в правительственной газете «Республика»), готовившие туркам аналитические материалы, и простые граждане, завербованные представителями турецкого посольства. Одному из депутатов Гродно, например, ставилась задача выдвигаться в жупиты ВС и зачем-то наладить контакты с лидерами БНФ. Из-за бдительности белорусских контрразведчиков страна не получила сто тысяч долларов. Именно столько собралось нам дат взаимии турецкого правительства, пока мы не выгнали их дипломатов. В прессе высказывалась идея, что шпионское дело было специально инспирировано белорусскими спецслужбами, чтобы выслужиться перед только что избранным президентом.

Утрата

Умер Алес Адамович. Один из немногих, чья ополная правда о Второй мировой не вписывалась в советские схемы и каноны, и кто не занимался односторонней героизацией этой священной коровы советской пропаганды: Естественно, ему приходилось нелегко, как Виктору Некрасову, Василию Быкову и другим. Ему даже пришлось уехать из Беларуси — так человека достали местные партийные боссы. Но, наверно, больше всего ему было наблюдать в последние годы, как его Родина превращается в коммунистический заповедник, как туг идет белорусизация, как неистребим манкуртит обывателей. Он об этом говорил и отчаянно с этим боролся. Алес Адамовича похоронили на его родине, в деревне Глуша на Копыльщине.

Ни пяди родной земли

Наконец-то разрешился вопрос со станцией Гадутышкі, ставшей спорной территорией во время демаркации границы между Литвой и Беларусью. Это, конечно, не являлось такой масштабной проблемой, как Вильня и Виленский край, но резонанс в официальной и независимой прессе получился нешуточный. В 1979 году, для удобства управления, эта железнодорожная станция была передана в подчинение Литовской ЖД: ведь никто не предвидел распада Союза. Но пришел 1991 год, и пришлось определиться, «кто в доме хозяин». После долгих споров сошлись на компромиссе: главный железнодорожный путь и три объездных — нам, а здание вокзала и один объездной путь — литовцам.

Жить стало лучше, жить стало веселее!

Белорусская экономика не дает людям расслабиться. Инфляция стремительно переходит в гиперинфляцию. Если в начале года за один доллар платили около 5500–6000 рублей, то в конце уже 100 000 (без учета деноминации), или примерно 1800%. Поговаривают о внедрении опыта Германии начала 20-х годов, когда зарплату выплачивали два раза в день, чтобы в беденный перерыв люди могли купить продукты по «старым» ценам. В этих условиях правительство с сентября идет на деноминацию: номинал банкнот был приведен в соответствие с ее реальным значением, то есть просто-напросто ликвидировали виртуальный ноль. Это значит, что «белочка» стала действительно полтинником, а не пятью рублями, как считали до этого. Цены и зарплати уменьшились в десять раз, а жизнь-то осталась прежней.

Игорь Воляник, Александр Кавальский

ВТОРНИК, 15 АВГУСТА

06.30	Доброе утро, Беларусь!	19.00	Новости.	22.10	Виктор Цой и группа «Кино». Концерт в «Олимпийском». 5 мая 1990 года.	19.50	«Рекемие». «Але, привет». Документальные фильмы.	8.00	Газетный дождь.
07.00	Новости.	19.15	Ток-шоу «Будни».	23.20	Новости. Ночной выпуск.	20.45	После новостей.	8.10	Момент истины.
07.10	Доброе утро, Беларусь!	20.00	«Все мои дети». Серил.	23.35	Серил «К востоку от рая».	21.05	«Юность гения». Художественный фильм (Узбекфильм, 1982).	8.50	Петровка, 38.
08.10	Политические диалоги.	21.35	Событие.	0.40	Серил «Затерянные на земле».	21.30	Никитинские вечера.	9.00	Три Марии в сериале «УЗЫ ЛЮБВИ».
08.40	Потребительская корзина. Социально-экономическая программа.	21.50	Худ. фильм режиссера В. Турова «Точка отсчета».					10.00	События.
09.00	Новости.	22.25	«Музыка без границ». Музыкально-информационная программа.	5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00	Вести.	5.00	Сегодня утром.	10.15	Телемагистин.
09.10	Детский экран. Мультисериал «КОАП». Фильмы 1-6-й.	23.55	Новости.	5.15, 5.30, 6.30, 6.50, 7.40, 8.20	Доброе утро, Россия.	5.15, 6.15, 7.15	Спорт, погода.	10.45	Телеканал «Дата».
10.10	Семейный телеканал «На волне взаимопонимания».	00.05	Криминальная хроника.	5.20, 7.30	Семейные новости.	5.20, 6.20	Криминал.	11.00	ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ СЕРИАЛ.
11.00	Новости.			6.15, 8.15	Черным по белому.	5.35, 6.50	Карданный вал.	11.40	«ДВА КАПИТАНА». 1-я серия.
11.15	«Все мои дети». Серил.	8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.20	Новости.	6.20	Почта РТР.	5.50, 7.20	Впрок.	13.00	События.
12.25	Третий тайм.	8.15	«Вавилонская башня». Серил.	6.35	Телеспешаз.	6.35, 7.45	Мультфильм.	13.30	Сериал «ИНСПЕКТОР ДЕРРИК» (Германия).
13.00	Новости.	9.15	Здоровье.	8.35	«Новое ковчег». Мультисериал.	7.55	Сериал. Боевик «Крутой Уокер: Правосудие по-техасски».	14.45	Мульти-путы.
13.10	Дневной сеанс. «Семь маленьких расказов о первой любви».	9.45	Колесо истории.	9.00	«Мануэла». Серил.	9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00	Сегодня.	15.00	Регионы: прямая речь.
14.15	Турбукетия. Путешествия, встречи, отдых.	10.30	Серил «Компьютерные войны».	10.35	«Санта-Барбара». Серил.	9.25	Сериал «Любовь и тайны Сансет Бич» (США).	15.30	«ГРОЗОВЫЕ КАМНИ». Серил для подростков (Австралия).
14.35	Безальчизм.	11.15	Телеканал «Добрый день».	11.30	Диалоги о животных.	11.25	Наше кино. Андрей Миронов и Татьяна Догилева в комедии Владимира Бортко «Блондинка за углом».	16.00	События.
15.00	Новости.	12.30	Программа «Вместе».	12.30	Марина роца.	13.30	Дог-шоу «Я и моя собака».	16.15	Свидетельства Православной России.
15.15	«Четыре танкиста и собака». Серил (Польша).	13.20	Приключенческий мультисериал «Вокруг света за 80 дней».	12.35	«Черная жемчужина». Серил.	14.00	Мир приключений. «Голубое дерево» (Аргентина - Италия).	16.35	Деловая Москва.
16.15	Документальный экран. «Мир вертлявой камышевки» («Белведерцентр»).	14.40	Царь горы.	14.25	«Богатые и знаменитые». Серил (Мексика - Аргентина).	15.30	Намедни-74.	16.45	ТЕЛЕСТАДИОН. «Футбол - игра народная».
17.00	Новости.	15.10	«...До шестидеяти и старше».	15.20	«Простые истины». Серил.	15.30	Впрок.	17.15	События. Время московское.
17.10	«Планета не только людей». Телефильм (Литовское телевидение).	15.45	Вкусные истории.	15.30	Вечерний экран. «Сам себе режиссер». Избранное.	16.40	Мультфильм.	17.30	Все о здоровье в тележурнале «21 кабинет».
17.30	«Напевы земли белорусской». Фольклорный ансамбль «Низовские музыканты» (Удэский район).	15.55	«Вавилонская башня». Серил.	17.00	Вечерний экран. Габриэлла Марини, Александр Домогаров, Кирилл Козаков, Юрий Яковлев, Лев Дуров в телесериале «Грфинда Де Монсоро».	16.40	Сериал «Она написала убийство» (США).	18.05	«МНЕ НЕ ЖИТЬ БЕЗ ТЕБЯ». Серил (Мексика).
18.00	Молодежный серил «Сити».	17.30	Петр Вельямин, Игорь Каша в остросюжетном фильме «Иштин».	18.00	«Коммисар Рекс». Серил (Австрия - Германия).	17.40	Криминал.	18.50	Смотрите на канале.
18.45	Спортивные новости.	19.15	Жизнь меня.	19.30	Декорная часть.	17.40	Сериал «Декорная часть».	19.00	События.
		20.00	Время.	19.50	«История любви». Серил.	18.30	«О времени и о себе». Е. Крылатов.	19.55	Тамара Семкина и Евгений Леонов в музыкальной комедии «КРЕПОСТНАЯ АКТИСА».
		20.45	Премьера. Джеймс Белуши в комедийном сериале «Полная безопасность».	22.00	Георгий Мартынюк, Леонид Каневский, Эльза Леждей в телесериале «Следствие ведут ЗнаТоки».	19.10	Вечерняя сказка.	21.45	Петровка, 38.
		21.40	Звезда по имени Солнце. 10 лет спустя.	23.55	Время кино. Ник Нолт в мелодраме «Улицы Канарека» (США).	19.20	«Лугишон Флит». Мультисериал (США).	22.00	События. Время московское.

СРЕДА, 16 АВГУСТА

06.30	Доброе утро, Беларусь!	19.55	«Все мои дети». Серил.	5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00	Вести.	21.25	«Низамы». Художественный фильм (Азербайджанфильм - «Мосфильм», 1983). 1-я серия.	8.50	Петровка, 38.
07.00	Новости.	20.45	Колыбельная.	5.15, 5.30, 6.30, 6.50, 7.40, 8.20	Доброе утро, Россия.	22.30	Никитинские вечера.	9.00	Три Марии в телесериале «УЗЫ ЛЮБВИ».
07.10	Доброе утро, Беларусь!	21.35	Событие.	5.20, 7.30	Семейные новости.	23.20	Программа передач.	10.00	События.
08.15	«Сегодня с вами...».	23.30	Королевская охота.	6.15, 8.15	Черным по белому.			10.15	Телемагистин.
08.40	Потребительская корзина. Социально-экономическая программа.	24.00	Новости.	6.20	Почта РТР.			10.45	Телеканал «Дата».
09.00	Новости.	00.10	Криминальная хроника.	6.35	Телеспешаз.			11.30	ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ СЕРИАЛ.
09.10	Детский экран. Мультфильмы.			8.35	«Новое ковчег». Мультисериал (США).			13.00	События.
09.35	«Ох». О рекламе и не только...	8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.25	Новости.	9.00	«Мануэла». Серил (Италия - Аргентина).			13.15	Самый знаменитый криминальный серил Европы «ИНСПЕКТОР ДЕРРИК» (Германия).
09.55	Компьютерный полгон.	8.15	«Вавилонская башня». Серил.	10.35	«Санта-Барбара». Серил (США).			14.35	Будьте здоровы.
11.00	Столичный хит.	9.50	Пока все дома.	11.30	Диалоги о животных.			14.45	Мульти-путы.
11.15	«Все мои дети». Серил.	10.30	Серил «Компьютерные войны».	12.30	Марина роца.			15.00	Регионы: прямая речь.
12.00	Ток-шоу «Будни».	11.15	Телеканал «Добрый день».	12.30	«Черная жемчужина». Серил (Аргентина).			15.30	«ГРОЗОВЫЕ КАМНИ». Серил для подростков (Австралия).
12.45	«Ворон». Киночерк.	11.40	«Спут». Серил.	14.25	«Богатые и знаменитые». Серил (Мексика - Аргентина).			16.00	События.
13.00	Новости.	13.30	Программа «Вместе».	15.20	«Простые истины». Серил.			16.15	Свидетельства Православной России.
14.25	Ток-шоу «Карамбол» с участием Елены Яковлевой.	14.30	Приключенческий мультисериал «Вокруг света за 80 дней».	16.30	Вечерний экран. «Сам себе режиссер». Избранное.			16.35	Деловая Москва.
15.00	Новости.	14.40	Зол джунглей.	17.00	Вечерний экран. Габриэлла Марини, Александр Домогаров, Кирилл Козаков, Юрий Яковлев, Лев Дуров в телесериале «Грфинда Де Монсоро».			16.45	ТЕЛЕСТАДИОН. «За рулем».
15.15	«Четыре танкиста и собака». Серил (Польша).	15.10	«...До шестидеяти и старше».	18.00	«Коммисар Рекс». Серил (Австрия - Германия).			17.15	События. Время московское.
16.05	«Баниальный остров». Детская музыкальная школа N 2 г. Бреста. Передача из Бреста.	15.45	Вкусные истории.	19.30	Декорная часть.			17.30	Лия Ахеджакова в программе «Грани».
16.25	«Баниальный остров». Детская музыкальная школа N 2 г. Бреста. Передача из Бреста.	15.55	«Вавилонская башня». Серил.	19.50	«История любви». Серил (Бразилия).			18.05	«МНЕ НЕ ЖИТЬ БЕЗ ТЕБЯ». Серил (Германия).
17.00	Новости.	17.30	Дипломат для Чингиза. Футбол. Товарищеский матч. Сборная России - Сборная Израиля. В перерыве: 18.50 Мексиканский туризм по волею памяти Ивана Ярыгина.	22.00	Георгий Мартынюк, Леонид Каневский, Эльза Леждей в телесериале «Следствие ведут ЗнаТоки».			18.50	Смотрите на канале.
17.10	Документальный экран. «Неправдивая каллиа» (Россия).	20.00	Время.	23.55	Время кино. Приключенческий фильм «Африканский лев» (США).			19.00	События.
17.30	«Македана, 9». Информационно-аналитическая программа по письмам зрителей.	20.45	Серил «Полная безопасность».					19.55	ЗВЕЗДЫ МИРОВОГО КИНО. Дастин Хоффман в детективе «ЗАБЕДЛИВЫЕ МОДИГАНА».
18.00	Молодежный серил «Сити».	21.40	Эдвард Радзинский. «Как стать Наполеоном». Часть 1-я.					21.45	Петровка, 38.
18.45	Международные спортивные новости.	22.25	Новости. Ночной выпуск.					22.00	События. Время московское.
19.00	Новости.	22.40	Программа «Цивилизация».					22.15	Время.
19.15	Летерия «Толока».	23.10	Серил «К востоку от рая».					23.00	События.
19.25	«Наши песни». Авторская программа Анатолия Яриленко.	23.55	Серил «Затерянные на земле».					23.15	Ночной полет.

ЧЕТВЕРГ, 17 АВГУСТА

06.30	Доброе утро, Беларусь!	21.50	Р. Адамйтис и Ж. Болотова в худ. фильме «Из жизни отдыхающих» («Мосфильм»).	5.20, 7.30	Семейные новости.	14.45	«Низамы». Худ. фильм.	8.35	Квадратные метры.
07.00	Новости.	23.10	«Крок». Клуб молодой семьи.	6.15, 8.15	Черным по белому.	14.50	«Богатые и знаменитые». Серил (Мексика - Аргентина).	8.50	Петровка, 38.
07.10	Доброе утро, Беларусь!	23.35	Новости.	6.20	Почта РТР.	15.00	«Простые истины». Серил.	9.00	Три Марии в телесериале «УЗЫ ЛЮБВИ».
08.15	«Цена победы». Док. фильм.	23.55	Криминальная хроника.	6.35	Телеспешаз.	15.10	«Мистер Пронка». «Не люблю слушать». Мультимедийные фильмы.	10.00	События.
08.40	Потребительская корзина.			8.35	«Новое ковчег». Мультисериал.	15.30	«Мистер Пронка». «Не люблю слушать». Мультимедийные фильмы.	10.15	Телемагистин.
09.00	Новости.			9.00	«Мануэла». Серил.	15.45	«Кто мы?». Хроника смутного времени.	10.45	Телеканал «Дата».
09.10	Королевская охота.	8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.25	Новости.	10.35	«Санта-Барбара». Серил.	16.10	«Бабка». Владимир Набоков.	11.30	ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ СЕРИАЛ.
09.40	«Карнавал в Венеции». Док. фильм.	8.15	«Вавилонская башня». Серил.	11.30	Диалоги о животных.	16.40	«Блистательные Азерки». Серил (Франция, 1997).	13.00	События.
09.55	Мультиклуб.	9.15	«Смелополанка».	12.30	Марина роца.	17.40	В. Гаврилин. Хоровая симфония-действо «Перезвон». Исполняет Московский камерный хор. Художественный руководитель и дирижер В. Минин. Часть 1-я.	13.15	Пойте с нами!
10.25	Телевизионный Дом кино.	9.50	Человек и закон.	13.30	«Черная жемчужина». Серил.	18.05	«Времена не выбирают». Михаил Лавровский.	13.30	История болезни.
11.00	Новости.	10.30	Серил «Компьютерные войны».	14.25	«Богатые и знаменитые». Серил (Мексика - Аргентина).	19.15	Вечерняя сказка.	13.50	Самый знаменитый криминальный серил Европы «ИНСПЕКТОР ДЕРРИК» (Германия).
11.15	«Все мои дети». Серил.	11.15	Телеканал «Добрый день».	15.20	«Простые истины». Серил.	19.25	Мультфильм.	14.45	Мульти-путы.
12.00	«Наши песни». Авторская программа Анатолия Яриленко.	11.40	«Спут». Серил.	16.30	Вечерний экран. «Сам себе режиссер». Избранное.	19.50	«Постскриптум. Танго Зиди Рознера». Док. фильм.	15.00	Регионы: прямая речь.
12.30	Документальный экран. «Охидание...» («Белведерцентр»).	13.30	Программа «Вместе».	17.00	Вечерний экран. Габриэлла Марини, Александр Домогаров, Кирилл Козаков, Юрий Яковлев, Лев Дуров в телесериале «Грфинда Де Монсоро».	20.40	После новостей...	15.30	«ГРОЗОВЫЕ КАМНИ». Серил для подростков (Австралия).
13.00	Новости.	14.15	Приключенческий мультисериал «Вокруг света за 80 дней».	18.00	«Коммисар Рекс». Серил (Австрия - Германия).	21.00	Короткая память.	16.00	События.
13.15	Комедия М. Казакова «Покровские ворота».	14.40	Программа «100%».	19.30	Декорная часть.			16.15	Свидетельства Православной России.
14.25	Документальный серил «Дикая природа».	15.10	«...До шестидеяти и старше».	19.50	«История любви». Серил (Бразилия).			16.35	Деловая Москва.
15.00	Новости.	15.45	Вкусные истории.	22.00	Георгий Мартынюк, Леонид Каневский, Эльза Леждей в телесериале «Следствие ведут ЗнаТоки».			16.45	ТЕЛЕСТАДИОН. «Москва спортивная».
15.10	«Четыре танкиста и собака». Серил (Польша).	17.30	«Казимир».	23.45	«Театр + ТВ». Олег Табаков: люди моей жизни.			17.15	События. Время московское.
16.05	У Международного фестиваля православных песнопений.	18.00	Филипп Нуре преследует Анни Жакири в комедии «Нежный полицейский».					17.30	«Анекдот слышали?» Юмористическая программа.
17.00	Новости.	20.00	Время.					18.05	«МНЕ НЕ ЖИТЬ БЕЗ ТЕБЯ». Серил (Мексика).
17.15	Арсенал. Программа об армии.	20.45	Серил «Полная безопасность».					18.50	Смотрите на канале.
17.35	Программа для девочек.	21.40	Эдвард Радзинский. «Как стать Наполеоном». Часть 1-я.					19.00	События.
18.00	Молодежный серил «Сити».	22.25	Новости. Ночной выпуск.					19.55	Олег Табаков: «Вся наша жизнь - кино».
18.45	Спортивные новости.	22.40	А. Гордон. «Собрание заблуждений».					20.15	«АЛЛОДИМЕНТЫ. АЛЛОДИМЕНТЫ». Худ. фильм.
19.00	Новости.	23.10	Серил «К востоку от рая».					21.45	Петровка, 38.
19.15	Премьер-парад. Юмористическая программа.	0.05	Серил «Затерянные на земле».					22.00	События. Время московское.
19.40	«Кутюпцы: взгляд сквозь время». К 80-летию Национального академического театра им. Янки Купалы.	5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00	Вести.					22.15	Время.
19.55	«Все мои дети». Серил.	5.15, 5.30, 6.30, 6.50, 7.40, 8.20	Доброе утро, Россия.					23.00	События.
20.45	Колыбельная.							23.15	Ночной полет.
21.00	Панорама.							23.50	ПАРАД ПЛОС.
21.35	Событие.							0.15	Клуб 2000.

ВГОДА

НА ЭКРАНАХ

ПЯТНИЦА, 18 АВГУСТА

06.30	Добро утро, Беларусь!	21.00	Панорама.
07.00	Новости.	21.35	Событие.
07.10	Добро утро, Беларусь!	21.45	Р. Файнс и Ж. Бинош в психологической драме «Ангельский пациент» (США).
08.10	Столица. Информационно-аналитическая программа.	00.30	Новости.
08.40	Потребительская корзина.	00.40	Криминальная хроника.
09.00	Новости.		
09.15	«Волшебник Изумрудного города». Спектакль.		
11.00	«Все мои дети». Сериал.	8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.35	Новости.
11.10	«Премьер-парад». Юмористическая программа.	8.15	«Вавилонская башня». Сериал.
11.25	Программа для дачников.	9.15	Амелия Мординова в программе «Женские истории».
12.45	«Белорусский свадебный караван». Киношоу.	9.45	Клуб «Белый полугай».
13.00	Новости.	10.25	Веселые истории в журнале «Ералаш».
13.10	Дневной сеанс. «Покровские ворота». 2-я серия.	10.40	Диагноз для Чикатило.
14.15	Документальный сериал «Дикая природа».	11.15	Телеканал «Добрый день».
15.00	Новости.	11.40	«Спринг». Сериал.
15.10	«Четыре танкиста и собака». Сериал (Польша).	13.30	Программа «Вместе».
16.05	Регион. Передача из Бреста.	14.25	«Страна чудес. «Чиполлино».
16.30	«Риск-версия». Телеигра.	14.55	KBN-2000.
17.00	Новости.	18.25	Вино-шоу-хит.
17.10	Марсово поле. Музыкально-развлекательная программа.	18.30	Человек и закон.
17.30	«А музыка звучит...».	18.40	Погода.
18.00	Молодежный сериал «Сити».	18.45	Вкусные истории.
18.45	Спортивные новости.	18.55	Поле чудес.
19.00	Новости.	20.00	Время.
19.10	Беззвучник.	20.45	Великие сыщики. Миссис Бредли в детективе «Лавры и я».
19.50	«Все мои дети». Сериал.	21.50	Эвард Радзинский. «Как победить Наполеона». Часть 3-я.
20.40	Кольбельная.	22.35	Новости. Ночной выпуск.
		22.50	Ночной кинозал. Арманд Ассанте в триллере «Лихорадка».

СУББОТА, 19 АВГУСТА

07.00	Добро утро, Беларусь!	19.00	Новости.
08.00	Сущность. Духовная программа.	19.15	«Остров погибших кораблей». Худ. фильм. 2-я серия.
08.30	Программа для дачников.	20.25	«Путь к звездам». Юмористическая программа.
09.00	Новости.	21.00	Панорама.
09.25	«Сегодня с вами...» Делутат Мингосовета главный врач 6-й стоматологической поликлиники Г. Минска Ирина Мурдова.	21.50	«Христофор». Юмористическая программа.
09.55	«Индаба». Тележурнал.	22.10	Н. Кински в комедии «Коварный план Сюзан» (США).
10.20	«Все нормально, мама!». Развлекательная программа.	23.35	Видео-невидимка.
10.50	«Одиссея команды Кукто». Телеигра.		
11.20	Компьютерный полигон.	7.00, 9.00, 14.00, 17.00	Новости.
11.40	Вершина мира. Телевикторина.	7.10	Слово пастыря. Митрополит Кирилл.
12.05	Белорусский дом. Художественно-публицистическая программа.	7.25	Сериал «Все путешествия команды Кукто». «Последний оплот».
12.35	Мультифильм.	8.20	Играй, гармонь любимая!
13.00	Бон-тон. Тележурнал моды.	8.50	Веселые истории в журнале «Ералаш».
13.30	Сериал по выходным. «На гребне волны».	9.10	Смех.
14.15	Международные спортивные новости.	9.30	Спасатели. Экстренный вызов.
14.30	Познай себя. Дайджест.	10.00	«С легким паром!» В гостях у Михаила Евдокимова.
15.00	Новости.	10.30	Утренняя почта.
15.10	Олимп.	11.05	Великое Освещение Храма Христа Спасителя. Прямая трансляция.
15.40	То-шоу «Будни».	13.00	В мире животных.
16.25	ART-клуб. К 75-летию заслуженной артистки Беларуси Анны Рыжковой.	13.45	История одного шедевра. Русский музей.
16.55	Земляки. По страницам прошлых лет.	14.10	Приключенческий сериал «Горели».
17.55	Худ. телефильм Е. Г. Гинзбург «Остров погибших кораблей» («Ленфильм»). 1-я серия.	15.00	Седьмое чувство.
		15.40	Александр Адулов, Семен Фарада в комедии «Страховой агент».
		17.15	Валентина Малавина в программе «Женские истории».

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 20 АВГУСТА

07.00	Добро утро, Беларусь!	8.10	Утренняя звезда.
08.00	Мультифильм «Путешествие в прошлое» (США).	9.10	«Непутевые заметки» Дм. Крылова.
08.30	Здоровье. Тележурнал.	9.30	Пока все дома.
09.00	Новости.	10.05	Семейная комедия «Альфи».
09.10	Потребительская корзина.	10.35	Здоровье.
09.25	Мультифильм.	11.05	Дневной киносеанс. Ольга Кабо, Михаил Глузский и Екатерина Васильева в детективе «Возвращение «Святого Луки».
09.55	«Индаба». Тележурнал.	13.00	Клуб путешественников.
10.20	Турбоветки.	13.45	История одного шедевра. Русский музей.
10.40	«Все нормально, мама!».	14.10	Приключенческий сериал «Горели».
11.10	Премьер-парад. Юмористическая программа.	15.05	«Дисней-клуб»: «101 далматинец».
11.35	Арсенал. Программа об армии.	15.25	«Дисней-клуб»: «Новые приключения Винни-Пуха».
12.00	Марсово поле. Музыкально-развлекательная программа.	16.15	«Чтобы помнили...» Борис Новиков. Ведущий - Л. Филазов.
12.50	Семейный телеканал «На волне взаимопонимания».	17.15	Смехопанорама.
13.35	Сериал. «На гребне волны».	17.50	Веселые истории в журнале «Ералаш».
14.20	Спортивные новости.	18.05	«Золотая серия». «Особенности национальной охоты».
15.00	Новости.	20.00	Время. Воскресный выпуск.
15.10	«Сегодня с вами...».	20.55	Погода.
15.40	Наши песни. Авторская программа Анатолия Ярыленко.	21.00	Мировое кино. Знаменитый боевик «Голубой гром».
16.10	Телевикторина.	22.55	Время футбола.
16.35	Дж. Ли Кертик в семейной комедии «Домашний арест» (США).	23.40	Луи де Фюнес, Аллен Делон, Лино Вентура в фильме «Дьявол и десять заповедей».
18.25	Банка комиксов.		
19.00	«Судьба человека». Майя Шумилова.		
19.30	Стадион.		
20.00	Резонанс.		
20.55	То-шоу «Караголь» с участием Максима Леонидова.		
21.30	М. Ульянов в криминальной драме «Воронцовский стрелок».		
23.05	Акселанд.		
23.35	Футбол. Чемпионат Беларуси. «Славия» (Мозырь) - «Торпедо-МАЗ» (Минск). 2-й тайм.		
00.25	Авто-парк.		

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА «ЗГОДА»
выдаецца з 1992 г.

Заснавальнік і галоўны рэдактар: Аляксей Кароль
Заснавальнік: Т.Г. Мельніцкая, В.А. Кароль
Індэкс: 63138.
Рэгістрацыйны нумар: 582.
Адрас рэдакцыі: г. Мінск, 220004, вул. Ракаўска, 27.

Надрукавана з дыяпазавым заказка на поліграфічнай фабрыцы «Чырвоная зорка» УП «Паліграфмабінат» імя Я.Каласа, г. Мінск, 220073, 1-шы Загорны зав. 3.

Тыраж: 3,5 тыс. экз.
Падпіска да друку: 10.08.2000г.

Заказ нумар: 1242.
Кошт дагавору.

ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ

ТИХИЙ БУНТ

Виктор Корзун

Грустную дату могла бы отметить белорусская культура. Десять лет назад покинула родину известная певица, художественный руководитель ансамбля «Живница» Валентина Пархоменко.

Сейчас она, кстати, прекрасно живет за океаном, иногда выступает в концертах вместе со своим мужем Александром Казаном (тоже замечательным певцом), и с уже взрослой дочерью, обладающей не только красивым и сильным голосом, но и композиторским даром. В газетах пишут, у нее большое будущее. Возможно, когда-нибудь она приедет в Беларусь, и публика будет рыдать на ее концертах, как некогда на выступлениях американского белоруса Данчика. Искренне сожалею, что он не наш, хотя и наш.

Трудно сосчитать, и нет такой статистики, сколько за последние десятилетия наших замечательных артистов, художников и музыкантов перебралось в Европу и Америку. Отчего уезжают, в общем-то, тоже понятно. Большая часть белорусской творческой интеллигенции Беларуси не находит достойного применения на родине. 30 процентов интеллигентов находятся, как свидетельствуют соцопросы, за чертой бедности.

Один лишь факт: в июле 2000

года из Государственного музыкального театра республики уволились 22 дипломированные артиста.

И все же, при таком-то бедственном положении, артисты не выходят на улицы столицы, не устраивают пикетов возле Дома правительства или у президентской администрации. Менталитет, видимо, не позволяет нашим людям громко кричать о своих попранных правах и униженном достоинстве. Увольнение — разноречивость нашего тихого протеста.

Другой вариант продемонстрировали недавно артисты Минского театра юного зрителя: доведенные до отчаяния нищенским заработком (14–20 тысяч), они пригласили на общее собрание коллектива прессу, профсоюзное руководство республики и своего непосредственного начальника А. Соновского. Говорят, что после этого министерство тактично нашло средства слегка увеличить зарплату. Хотя могут ли кого-то спасти дополнительные 2 копейки в океане инфляции? И где взять деньги для спасения труппы того ж Купаловского театра, Государственного народного хора и многих, многих других?

Плохо зрелым мастером культуры, не лучше молодым талантам. Лишь трое из 26 выпускников Академии искусств, подготовленных специально для Музыкального театра, были определены в труппу. Остальные рассосались кто куда.

ФИЗКУЛЬТУРА

АД ПАРЫЖУ ДА СІДНЭЮ

Татьяна Папова

Национальная идея афіцыйна Беларусі знайшла сваё адлюстраванне ў спартовых заваяваннях. Ганарыся, народ! Нашыя грабцы ды кідалінікі малаткоў займаюць высокія шостыя і дзевятыя месцы на эўрапейскіх спаборніцтвах! На мінулым тыдні здарылася нагода падмацаваць перададзім-пійскую экзальтаванасць уладаў і прыхільнага да іх насельніцтва. 3 Парыжу ў Сіднэй праяву Беларусі прабеглі 34 супэрмарафонцы.

Акрамя міністраў спорту й турызму, на тэрыторыі нашае краіны марафонцам спрыялі памешныя войскі, міністраў культуры, МЗС і нават МУС. Чынавенства завіхалася вакол фізікультурнікаў, быццам вакол родных, не зважаючы на тое, што ў складзе марафонцаў толькі чацвёртае беларускае. Яны выконваюць абавязкі кіроўцаў аўто. Як патлумачыць у інтэрвію нашай газэце намеснік міністра спорту й турызму Міхал Юсца, машыны неабходныя марафонцам, бо яны выкарыстоўваюць зворную сістэму. Гэта значыць, што бег працягваецца non-stop, але адначасова накручваюць кілямэтры толькі некалькі чалавек.

Астатняя кампанія едзе побач і чакае сваёй чаргі развязаць зашкляныя мышцы, згадаваючы добрым

словам сваіх мазанатаў. Фінансуецца стракатае згуртаванне адкуль даўдзівасця, хто вадай забяспечвае, хто абшывае, хто супачкае гарачым корміцём. Але галоўным спонсарам стала фірма, што займаецца вытворчасцю гігіенічнае прадукцыі маркі «Мэгі».

«Асноўная задача звышмарафону — аб'яднаць як мага большую колькасць насельніцтва тых краін, па тэрыторыі якіх праходзіць маршрут, узяць іх цікавасць да праблем фізічнае адукацыі насельніцтва, эканоміі, культуры, здаровага ладу жыцця». — заявіў Міхал Юсца. Менавіта таму, акрамя самых спартыўцаў, са сваімі ідэямі вандруе па сьвяце экалаг з расійскае Акадэміі Навук, Мікалай Міхайлаў. У яго ёсць мара: зрабіць экалагічную карту маршрута марафону. Суправаджае групу й старшыня міжнароднага фонду «Narcosol» Міл Парсан. Жыхары краіны ўвядуць яшчэ ў 12-гадовым узросце, калі шыркнуса ўпершыню. Цяпер у яго за плічым 20 год досведу наркамана, і столькі ж — жыцця без наркотыкаў.

Удзельнікі марафону плянуюць дасягнуць Сіднэю 13 верасня ў дзень адкрыцця Алімпіяды. Агульнае дыстанцыя складае каля 22 тысяч кілямэтраў. Прабег марафону па Беларусі яна стаўся падзеяй вялікага спорту. Зрэшты, у нашай краіне развіваецца не спорт, а фізікультура. Таму ўсе жадаючы маюць магчымасць далучыцца да марафону. Хутчэй шукайце свае кеды — і з «Мэгі» ў Сіднэй!

Аліса Ланге

Не шанцуе выдатным тэатральным рэжысёрам у Беларусі. Вітала Баркоўскага, не звяртаючы ўвагі на жадане калектыву, не прызначылі на пасаду мастацкага кіраўніка тэатра «Дзе-я» пасля заўчаснай смерці Міколы Трухана. 3-за неспрыяльных фінансавых умоў быў вымушаны зачыніць сваю студыю ў падвале (куда немагчыма было дастаць білет) і на некалькі гадоў паехаў ставіць спектаклі за мяжу наватар Руд Таліпаў. Зусім нядаўна звольніўся і з'ехаў у Маскву неардынарны рэжысёр Венедыкт Расціржанкаў. І нарэшце, звольнены з пасады мастацкага кіраўніка Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі (былая «Вольная сцена») Валерыя Мазыньскага, заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрэата дзяржаўнай прэміі.

Калі хто не ведае: менавіта Валерыя Мазыньскі і стварыў дзесяць гадоў таму «Вольную сцену». Спецыяльна падрыхтаваў курс у Акадэміі мастацтваў. У тэатры адносны, як у добрай сям'і. Недарэчнасці пачаліся вакол калектыву менавіта з тых часоў, калі пасаду міністра культуры заняў Александр Сасноўскі.

Спачатку забаранілі назву «Вольная сцена». Вядома рэпліка спадара Сасноўскага: «А што ў нас асталяны тэатры паднявольныя!». У ліпені 1997 года Валерыя Мазыньскі паставіў «Узлёт Артура Уі, які можна было спыніць». Прэм'ера супала з правядзеннем Другога Кангрэсу беларусаў свету. Тэатр меў намер сыграць пастаноўку перададэлегатамі. Можна нехта з Мінкульта ўбачыў у спектаклі палітычны паралель? Бо адтуль паступіла вусная (на жаль!) каманда — прэм'еру перанесці на два дні. Каб дэлегаты паспелі раз'ехацца.

Потым, па загаду з Мінкульта, у беларускіх тэатрах размяжалі пасады дырэктара і мастацкага кіраўніка. Бо мастацкі кіраўнік працуе па кантракту: не спадабаўся, скончыўся тэрмін — воўс! ўся справа!

Яшчэ адна акалічнасць уланцу-гу падзей. Тры чалавекі ў тэатры: сам Мазыньскі ды артысты Мікалай Рабчыч і Юрась Жыгамонт разам з іншымі дзеячамі навукі і культуры падпісалі адозву супраць аб'яднання з Расіяй. Мінкульт запат-

рабаваў ад дырэктара тэатру звесткі — калі ў гэтых трох сканчаецца тэрмін кантракту?

У Валерыя Мазыньскага тэрмін скончыўся 1 жніўня. Дадала паліва ў вогнішча і яго апошняя пастаноўка — «Прынц Мамабук» па вольнай камедыі Аляксея Дударова. Спачатку Мінкульт супраць «Мамабуку» нічога не меў. Нават паабяцаў выдзельці грошы на пастаноўку, але потым адмовіўся. Драматург з рэжысёрам схапілі да спадара Сасноўскага на прыём. На якім, відаць, агульную думку міністраства агучыў галоўны рэдактар рэпертуарна-рэдакцыйнай калегіі Вацлаў Валадзько. Дарчы, менавіта гэтая службовая асоба няўнава выконвае і функцыі цензара, бо афіцыйна ў Беларусі, як вядома, цензуры няма. «Мы не дазволім, — сказаў сп. Валадзько, — траціць дзяржаўныя грошы на антыдзяржаўную, антырэспубліканскую пастаноўку».

Можна хто іншы спужаўся б, кінуты праца пад спектаклем, аднак сп. Мазыньскі напастаў ачышчальні. Невядома, хто з дзяржаўных асобаў атаясаміў сябе з прынцам Мамабук, але пасля грамадскага прагляду спектаклю ён быў раптоўна забаронены.

Калі 14 ліпеня ў тэатры атрымалі ліст за подпісам Аляксандра Сасноўскага, дзе паведамылася: «Міністраства культуры ... лічыць немагчымым працяг кантракту з мастацкім кіраўніком Мазыньскім В.Я.», — спачатку думалі, гэта нейкая непаразуменне. Сабралі сход працоўнага калектыву, запаслі спадара Сасноўскага і журналістаў з незалежных выданняў. Замест сябе міністр даслаў Вацлава Валадзьку. Той перш-наперш запатрабаваў прагнаць з залы журналістаў, але потым трохі страціў імпульс, ды і калектыву прагаласаваў за тое, каб яны засталіся.

Вуснамі спадара Валадзькі міністраства абвінавачвала Мазыньскага фактычна ў прафесійнай прыгоднасці. І прапанавала працаваць звычайным рэжысёрам ці ў родным тэатры, ці ў любым іншым. Аднак распрацаваць канкрэтную праграму далейшай дзейнасці і, натуральна, прадставіць у міністраства.

Мастацкі калектыв у не задаволены гэтай адсутнасцю. 21 ліпеня спадару Сасноўскаму быў накіраваны ліст, падпісаны ўсім безвыключна творчым супрацоўнікамі тэатра. Яны асмеліліся нагадаць, што рэжысёр — прафесійная і спецыфічная, а кіраўнік тэатра — дык наогул унікальная, і вартай кандыдатуры на месца Валерыя Мазыньскага няма.

КАНФЛІКТ

КАНЕЦ «ВОЛЬНОЙ СЦЭНЫ»?

У адказе ад 26 ліпеня міністр пералічыў абвінавачванні ў бок спадара Мазыньскага. Недастатковы ды малаэфектыўны ўклад у выяўленне маладых перспектывных драматургаў. Няма з імі стабільнай плённай працы. Апрабаваны ў Мазыньскага п'есы не ідуць у іншых тэатрах. З сакавіка 1996 года не ставіліся п'есы беларускай драматургіі, а з ліпеня 1997 года Мазыньскі не ажыццявіў ніводнай пастаноўкі. Не выпрацаваў паслядоўную праграму дзейнасці тэатра і г.д. Карацей кажучы, не выканаў службовыя абавязкі, зацверджаныя міністраствам.

Аргументы міністра не задаволілі супрацоўнікаў тэатра. На іх думку, менавіта «Вольная сцена» стала адзіным прытулкам для беларускіх драматургаў, асабліва маладых. А спадар Мазыньскі ў гэтых перады ставіў спектаклі ў Гомелі, Гародні. Не бяручы ў разлік міністраства чыноўнікі і высокія аднакі, што атрымлівалі пастаноўкі тэатра на міжнародных фестывалях.

Ды і наогул, аб якіх міністрацкіх нормах гаворка! У тэатры акрамя мастацкага кіраўніка (з нормай — адна пастаноўка ў год) штатна працуюць два рэжысёры, якія павінны паставіць у год аж тры спектаклі. Падсумуючы: атрымліваецца сем. А грошы для сямі спектакляў ці выдзяляе міністраства? Калі б так! Між тым «Вольная сцена» заяўляе для пастаноўкі па 3–5 назваў п'ес штогод. У 1999 годзе далі грошы толькі на адзін спектакль. У 1998-м — на два, у гэтым — палук таксама на адзін. Атрымліваецца: лёгка звольніць кожнага рэжысёра, бо ўсе на кароткім павядку!

Калі ж мы чуюм катэгорычныя адказы, заўсёды ўзнікае цікавасць: а судзіць хто? Увадзімкі «Кто ёсць у Рэспубліцы Беларусь» чытаем кароткую працоўную біяграфію міністра культуры. З 1977 года спадар Сасноўскі працаваў электрамонтажнікам на МТЗ. З 1978 года — майстар вытворчага навучання вучэбнага камбіната Мінмонтажспецбуду. У 1981–1991 гадах — намеснік дырэктара, потым дырэктар ПТВ. Намеснік старшыні Мінгарвыканкома, і з 1996 года — міністр культуры.

Ёсць у спадара міністра і хобі: чытанне кніжак. А вось ці любіць Аляксандр Сасноўскі наведваць тэатры, невядома. На «Вольную сцену» ён, напрыклад, ні разу не завітаў. Але ўпэўнены ў малаэфектыўнай працы мастацкага кіраўніка.

Атрымаўшы ліст ад міністра калектыв тэатра стаў дамагацца аўдыенцыі. 4 жніўня яна нарэшце

адбылася. Аляксандр Сасноўскі заявіў супрацоўнікам тэатра, што слоў сваіх назад не забярэ. Ды і наогул, не на вуліцу выкінулі Валерыя Мазыньскага, хай папрашае, правяць сябе, там паглядзім. А на пасаду мастацкага кіраўніка, скажаў міністр, у мяне ўжо ёсць чалавек. Хутка будзе прызначаны.

Яшчэ ў часы СССР, калі Юры Любімаў застаўся за мяжою, галоўным рэжысёрам тэатра на Таганцы быў прызначаны тэле-навігай Анатоль Эфрас. Магчыма, спадар Эфрас і разумеў, што ягонае згода на пасаду маральна ўразліва, але ж выдатнаму творцу надта хацелася мець уласны тэатр. Калектыв Таганкі не прыняў абвешчанага кіраўніка. Пачаліся скандалы, абструкцыі. Спадар Эфрас не вытрымаў і хутка ад інфаркту памёр.

Як напісаў у лісце да міністра культуры старшыня Саюза тэатральных дзеячў Аляксей Дудар, «ніводны рэжысёр, а іх у нас зусім небагата... на пасаду Мазыньскага В.Я. не пойдзе 3-за этычных меркаванняў». Навуку наш славуці драматург памыліўся? Цікава, што ж за асоба гатовая шпарка закрываць «Вольную сцену»? Хто з беларускіх рэжысёраў спакуюўся на чужое месца? Зрэшты, не мусім здзіўляцца, калі будзе прызначаны і нейкі былы навуцнец ПТВ, дзе калісьці кіраваў спадар Сасноўскі. У Беларусі сёння не святля лепяць гаршкі!

У тэатры ўпэўнены: сапраўднай прычына адхілення Мазыньскага ад пасады — яго грамадзянская пазыцыя. Ён не толькі не прызнае цэнзурных абмежаванняў у творчасці, але і адкрыта дэманструе свае патрыятычныя погляды. Ходзіць на мітынгі і не хаваша ад тэлекамер. Разумеюча, на бліжэйшыя выбары, у тым ліку самыя галоўныя для краіны. Уладзе патрэбна як мінімум лапальнасць з боку майстроў культуры. Таму і пасляхова аднаўляюцца саветскія стэрэатыпы кіравання: спалучэнне бізну і пернікка.

Так, ляскаць бізну нашыя чыноўнікі добра ўмеюць, звычайна нікуды не дзелася, а вось на са-лодкі пернік ужо сродкуў не стае. Прапаўняюць культурным дзеячам маленькі кавалчак хлеба: з'ешце і шануйце ўлада. Для прыкладу, заробак рэжысёра ў тэатры недзе каля 35 — 40 дзялару. Артыст, нават калі ён вядучы трых-шэ сцэны, атрымлівае трош-бош за 30 баксаў. Ці не заліш-не самаўпэўненая наша ўлада, калі лічыць, што і за гэтыя крых-борскія падачкі будучы ёй май-строў культуры вернымі служакмі?

ТАЛАНТЫ

НАШИ В СЕУЛЕ

показал абсолютный результат, получил 42 очка из 42-х возможных. Кажется, самое время возгордиться родной страной.

В кулуарных разговорах на олимпиаде представитель Ирландии говорил белорусам: «Надеюсь, вас будет встречать целый кортеж. У нас даже бронзовая медаль — национальный праздник». Как он ошибался, этот наивный ирландец! Кортеж встречающих состоял из одной машины профессора Василия Берника, бессменного председателя жюри республиканской олимпиады школьников по математике с 1975 года.

Но пора представить людей, подготовивших блистательных победителей в Сеуле. Руководитель команды — доцент БГУ Игорь Воронович, его заместитель —

профессор БГУ Сергей Мазаник. Помогали готовить участников доцент БГПА Виктор Каскевич и студенты факультета прикладной математики БГУ Иван Лосев и Сергей Ших (оба — золотые медалисты предыдущей олимпиады). Правда, когда вспоминаешь об уровне оплаты преподавательского труда, испытываешь неловкость. Доцент БГУ, например, получает около 60 долларов.

Беларусь выступает отдельной командой на международных олимпиадах с 1992 года. Все прошедшие 9 лет руководители одаренных ребят просят Министерство образования выделить для их подготовки средства. Нельзя сказать, что работа с одаренными школьниками совсем остается без внимания. Поддерживается цикл олимпиад внутри Беларуси, выде-

ляются средства для поездки за рубеж. А несколько лет назад министерство даже выделило на группу преподавателей одну учебную ставку — примерно по 10 долларов каждому. Был случай, даже призы для победителей белорусской олимпиады среди младших школьников преподаватели покупали за свои деньги.

Готовы ли мы конкурировать с Китаем, где с одаренными школьниками постоянно работают в интернете? Или с Ираном, где у команды нашелся богатый спонсор? Наше государство, как известно, заботится о воспитании юных хоккеистов и не жалеет для этого средств. Но то хоккеисты. А вот победителей в Сеуле еще никто из официальных лиц не поздравил. Увы!